

Жыве Беларусь!

Народная газета

Орган Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

№124 (637) 29 чэрвеня 1993 г. Аўторак. Выдаецца з кастрычніка 1990 года на беларускай і рускай мовах. Тыраж 617155 экз. Кошт у розніцу — 4 руб.

Ліст з рэдакцыі

Нас не разлучыць!

Шаноўныя чытачы!

Сёння, напярэдадні 1 ліпеня, рэдакцыя "Народнай газеты" не можа не сказаць усім вам шчырае дзякуй.

Дзякуй за тое, што большасць з вас, нягледзячы на пэўныя цяжкасці, засталіся вернымі нашаму выданню — дружна падпісаліся на другое паўгоддзе. Цяпер "Народная газета" — самая масавая газета ў суверэннай Беларусі! З 1 ліпеня яе тыраж будзе самым вялікім сярод выданняў нашай рэспублікі.

Разумеем, некаторых нашых чытачоў разлучылі з "Народнай газетай" абставіны: давялося зарыентавацца на мясцовыя выданні, якія па кошту аказаліся больш таннейшымі. Але ж нельга не ўлічваць тое, што калі чытачы "Народнай газеты" будуць атрымліваць яе 5 разоў у тыдзень, то раённыя, абласныя і некаторыя гарадскія газеты выходзяць усяго 2—3 разы ў тыдзень. Вядома, "Народная газета" — не правінцыяльная газета і таму той, хто падпісаўся на наша выданне, будзе заўсёды ў курсе спраў як роднай рэспублікі, так і блізкага і далёкага замежжа. Таму, бясспрэчна, памыліліся тыя чытачы, якія, каб зэканоміць нейкую сотню-другую рублёў (ці ж гэта грошы па цяперашнім часе!), падпісаліся толькі на мясцовыя газеты.

Але, шаноўныя чытачы, у вас ёсць магчымасць выправіць памылку. Калі вы вырашыце не разлучацца з "Народнай газетай", падпіску можна ўзнавіць з 1 жніўня. Для гэтага аформіць яе трэба да 10 ліпеня ў любым паштовым аддзяленні.

"Народная газета — ваша газета!

Рэдакцыя "Народнай газеты".

Беларусь — Польшча

Белы і чырвоны: колеры надзеі

Белы і чырвоны колеры дамінавалі 28 чэрвеня ў аэрапорце "Мінск-2", дзе ў 9 гадзін раніцы прызямліўся спецыяльны самалёт прэзідэнта Рэспублікі Польшча Леха Валенсы. Менавіта гэтыя колеры выбралі для сваіх сцягоў два суседнія брацкія народы, якія цяпер перабудоўваюць сваё жыццё, імкнучыся ўвайсці ў Еўрапейскае супольніцтва, стварыць умовы для нармальнага, без ідэалагічных догмаў жыцця.

Высокага госця, яго жонку і суправаджаючых асоб сустракалі ля трапа самалёта Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч з жонкай, іншыя афіцыйныя асобы, а таксама кіраўнікі дыпламатычных ведамстваў, акрэдытаваных у Мінску.

Роўна год назад у час візіту ў Рэспубліку Польшча Станіслава Шушкевіча ў Бельвядэрскім палацы быў падпісаны Дагавор паміж Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Польшча аб добрасуседстве і дружалюбным супрацоўніцтве. Тады бакі пацвердзілі непахіснасць існуючых паміж імі граніц, абавязаліся садзейнічаць працэсу раззбраення, адмовіліся ад прымянення сілы або пагрозы яе прымянення. Гэты дакумент таксама прадугледжваў значнае расшырэнне рамак міждзяржаўнага супрацоўніцтва і гарантаваў яму новую якасць.

Аднак каштоўнасць Дагавора і Пагаднення — не толькі ў дэкларацыі абвешчаных намераў і прынцыпаў, але перш за ўсё ў рэалізацыі намечаных планаў. Таму асноўная мэта візіту прэзідэнта Рэспублікі Польшча — абмеркаваць з беларускім бокам канкрэтнае выкананне дасягнутых раней дагаворанасцей.

Двухдзённая праграма знаходжання Леха Валенсы на беларускай зямлі прадугледжвала працэдуру ўручэння памятных узнагарод удзельнікам абарончай вайны 1939 года. Але з-за вострага дэфіцыту часу прэзідэнт Польшчы не змог асабіста ўдзельнічаць у гэтай урачыстай цырымоніі, што адбылася ў пасольстве Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь. Тут сабраліся былыя воіны, для якіх другая сусветная вайна пачалася на два гады раней, чым для многіх іх беларускіх равеснікаў. І закончылася для многіх значна пазней — пасля сталінскіх лагераў. Работнікі пасольства правялі вялікую работу, каб адшукаць у Беларусі яшчэ жывых былых воінаў Войска Польскага, якія першымі сустрэлі ўдар фашыстаў.

Адкрываючы гэту цырымонію, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь Эльжбета Смулэк выказала падзяку старым салдатам Войска Польскага, якія праз дзесяцігоддзі, нарэшце, атрымалі такія ж правы, як і ветэраны Савецкай Арміі.

Памятныя медалі ўдзельнікам баёў з фашысцкімі захопнікамі ад імя прэзідэнта Польшчы ўручыў начальнік упраўлення Нацыянальнай бяспекі Польшчы Ежы Мілеўскі.

— Рэалізацыя пагадненняў ідзе вельмі марудна, таму мы атрымліваем ад гэтага вельмі мала выгады, — сказаў Лех Валенса на кароткай прэс-канферэнцыі, што прайшла ў Рэспубліканскім Доме знешнеэканамічных сувязей пасля яго перагавораў "адзін на адзін" са Станіславам Шушкевічам. — Лічу, што мы павінны ў самы кароткі тэрмін адкрыць як мага больш кантрольна-прапускных пунктаў па ўсёй граніцы паміж нашымі рэспублікамі, каб палітычныя, эканамічныя і культурныя сувязі паміж нашымі народамі не мелі ніякіх перашкод. Беларускі і польскі народы здаўна звязаны адзін з адным і таму трэба зрабіць усё, каб яны маглі свабодна і бесперашкодна штодзённа падтрымліваць кантакты. Праўда, існуюць іншыя вельмі сур'ёзныя праблемы. Але я спадзяюся, што і яны будуць эфектыўна вырашаны.

Што датычыцца абмеркавання супрацоўніцтва ў ваеннай галіне, то Станіслаў Шушкевіч адзначыў, што такое пытанне зусім не ўзнікала. Адпаведныя міністэрствы і ведамствы абедзвюх дзяржаў добра ўзаемадзейнічаюць, і ў іх няма ніякіх праблем.

На пытанне журналістаў: ці падтрымлівае Лех Валенса пункт гледжання Станіслава Шушкевіча аб недалучэнні Беларусі да дагавора шасці дзяржаў СНД аб калектыўнай бяспецы? — прэзідэнт адказаў, што гэта ўнутраная справа рэспублікі. Праўда, ён адзначыў, што лічыць Станіслава Шушкевіча вельмі мудрым палітыкам, які робіць усё на карысць свайго народа.

У рэзідэнцыі Заслаўе-1, дзе прэм'ер-міністр Вячаслаў Кебіч сустрэўся з прэзідэнтам Польшчы Лехам Валенсам, карэспандэнтам Белінфарма ўдалося ўзяць кароткае інтэрв'ю ў Старшыні Савета Міністраў. Вячаслаў Францавіч паведаміў, што ў яго бліжэйшых планах — паездка ў Маскву для сустрэчы з прэм'ер-міністрам Расіі Віктарам Чарнамырдзіным. На гэтай сустрэчы будуць абмяркоўвацца пытанні забеспячэння Беларусі нафтай, вугалем, газам. Кіраўнік урада спадзяецца, што сустрэча пройдзе ў нармальнай абстаноўцы і яму ўдасца вырашыць са сваім расійскім калегам гэта складанае пытанне.

Выключна карыснай і цікавай ахарактарызаваў сваю гутарку з прэзідэнтам Польшчы беларускі прэм'ер-міністр. Ён сказаў, што ў час сустрэчы абмяркоўвалася шырокае кола палітычных і эканамічных праблем. Лех Валенса расказаў аб вопыце эканамічных рэформ у сваёй краіне і перасцярог нас ад паўтарэння памылак, якія былі дапушчаны пры рэалізацыі эканамічнай рэформы ў Польшчы. Былі агавораны канкрэтныя магчымасці для расшырэння кантактаў прадстаўнікоў дзвюх краін, абмяркоўваліся магчымасці спрошчанага перасячэння граніцы жыхарамі Беларусі і Польшчы.

Пасля сустрэчы з кіраўніком беларускага ўрада Лех Валенса правёў перагаворы з міністрам замежных спраў Пятром Краўчанкам. Як паведаміў журналістам кіраўнік беларускага знешнепалітычнага ведамства, у час гутаркі абмяркоўваліся агульнаеўрапейскія пытанні. Абодва бакі прыйшлі да вываду: "Нас там не чакаюць, і Захад не гатоў прадаставіць свой рынак ні для польскіх, ні для беларускіх тавараў". У прыватнасці, пастаўкам беларускіх калійных солей зроблены сур'ёзныя абмежаванні. І яшчэ: "Захад дае крэдыты пад "праданне", але не пад новыя тэхналогіі, ноу-хаў. Такая карціна характэрная і для Польшчы, і для Беларусі. Таму так востра стаіць у цэнтры перагавораў пытанне аб двухбаковай кааперацыі, супрацоўніцтве, узаемнай падтрымцы.

Затым кіраўнік Рэспублікі Польшча сустрэўся з кіраўніком Дзяржаўнага камітэта па знешніх эканамічных сувязях Уладзімірам Радкевічам.

Жонка прэзідэнта пабывала ў Чэрвенскім раёне. Яна азнаёмілася з экспазіцыяй музея Манюшкі, а затым наведала анкалагічнае аддзяленне 1-й клінічнай бальніцы. У канцы дня разам з прэзідэнтам Данута Валенса адправілася ў Курапаты, дзе адбылася цырымонія ўскладання кветак ахвярам сталінскіх рэпрэсій.



Штрыхі да партрэта высокага госця

У Леха Валенсы 16 дыпломаў і 8 дзяцей

Лех Валенса нарадзіўся 29 верасня 1943 года ў Папове пад Ліпнам Влоцлаўскага ваяводства. Працаваў аўтамеханікам у машынна-трактарным цэнтры ў Лахоцыне Влоцлаўскага ваяводства (1961—1965). Затым тры гады служыў у арміі, даслужыўшыся да чына капрала. З 1967 года — электрык на гданьскай суднаверфі.

У дні снежаньскіх падзей 1970 года быў адным з кіраўнікоў пратэсту на суднаверфі. Быў арыштаваны.

У 1976 годзе звольнены з работы за крытыку прафсаюзаў. З 1978 года разам з групай незалежных дзеячаў арганізаваў свабодныя прафсаюзы. Удзельнічаў у многіх дзеяннях, арганізаваных апазіцыяй на ўзбярэжжы. Часта затрымліваўся і падвяргаўся сачэнню з боку службы бяспекі. У жніўні 1980 года ўзначаліў міжвытворчы забастовачны камітэт гданьскай суднаверфі. Падпісвае гданьскія пагадненні з урадам, што паклала канец усеагульнай забастоўцы ў Польшчы.

У верасні 1981 года на 1-м Усяпольскім з'ездзе ў Гданьску выбраны старшынёй "Салідарнасці".

Пасля ўвядзення ваеннага становішча інтэрніраваны і 12 месяцаў знаходзіўся ў ізаляцыі. З красавіка 1983 года зноў на гданьскай суднаверфі. Адначасова кіруе "Салідарнасцю", якая знаходзіцца ў падполлі.

У кастрычніку 1983 года Л.Валенса ўдастойваецца Нобелеўскай прэміі міру.

У верасні 1986 года Валенса стварае часовы савет "Салідарнасць", а ў 1987 годзе — Усяпольскую выканаўчую камісію. У гэты перыяд Валенса пастаянна падкрэслівае неабходнасць дыялога і захавання мірных метадаў барацьбы.

У снежні 1988 года ўзнікае грамадзянскі камітэт, куды ўваходзяць вядучыя прадстаўнікі польскай апазіцыі. Валенса становіцца сустаршынёй перагавораў за "круглым сталом", пасля завяршэння якіх адбываецца легалізацыя "Салідарнасці" і змяненне дзяржаўнага ладу.

На другім з'ездзе "Салідарнасці" (красавік 1990) выбраны старшынёй саюза.

У 1990 годзе Лех Валенса выбраны прэзідэнтам Польшчы.

Уладальнік 16 дыпломаў ганаровага доктара, у тым ліку такіх вышэйшых навучальных устаноў, як Нотр-дам універсітэт, Гарвардскі універсітэт, Калумбійскі універсітэт, а таксама Гданьскі і Торуньскі універсітэты.

Лаўрэат іншых прэмій, у прыватнасці медаля свабоды (Філадэльфія), прэміі свабоднага свету (Нарвегія), прэміі грэчаскіх прафсаюзаў, еўрапейскай прэміі правоў чалавека.

Жанаты. Мае чатырох сыноў і чатырох дачок. Жонка Данута.

ПАП—Белінфарм.

Фота Сяргея ГРЫЦА.

Нататкі з Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Прыватызацыя або "прыхватызацыя"?

Адказаць на гэта пытанне парламентарыям дапамаглі супрацоўнікі Кантрольнай палаты, рэспубліканскай пракуратуры, Камітэта дзяржаўнай бяспекі, Міністэрства ўнутраных спраў, Нацыянальнага банка, іншых зацікаўленых ведамстваў. Па даручэнню Вярхоўнага Савета яны зрабілі праверку законнасці продажу і перадачы дзяржаўнай уласнасці камерцыйным структурам і прыватным асобам, пракантралявалі выступленне дзяржаўных юрыдычных асоб у якасці крэдытораў і гарантаў для камерцыйных структур у 1991—1992 гг.

Праверана больш за 1,5 тысячы дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый. Вывад з праведзенай работы такі — усё больш дзяржаўнай уласнасці перамяшчаецца ў недзяржаўны сектар эканомікі. Але не заўсёды гэта ажыццяўляецца на законных падставах, у выніку чаго дзяржава недаатрымала больш за 920 мільёнаў рублёў.

Буйная частка гэтай сумы — 270 мільёнаў — прыпадае на бязвыплатную перадачу за апошнія два гады дзяржаўнай уласнасці камерцыйным структурам.

Адным з прыкладаў неабгрунтаванай перадачы дзяржуласнасці недзяржаўным фарміраванням з'яўляецца бязвыплатная перадача Міністэрствам будаўніцтва Барысаўскаму домабудаўнічаму камбінату асноўных і абаротных сродкаў на 32,3 мільёна рублёў. Гэта сума склала 73 працэнты ад балансавага кошту ўсёй перададзенай у арэнду ўласнасці. Такі льготны працэнт амаль у 2,4 раза перавысіў дапушчальную лічбу, агавораную палажэннем аб ільготах, гарантыях і абмежаваннях на ўдзел у прыватызацыі грамадзян і юрыдычных асоб.

Аналагічным прыкладам разбазарвання дзяржаўнай уласнасці з'яўляюцца і дзеянні навагрудскага прадпрыемства "Нота", мясцовых вытворчага аб'яднання жыллёва-камунальнай гаспадаркі і вузла сувязі, якія "ні за грош" перадалі ў статутны фонд навастворанага таварыства з абмежаванай адказнасцю "Нота-ТВ" уласнасць на суму 972,7 тысячы рублёў.

Не да дзяржаўных інтарэсаў было і Барысаўскаму гарвыканкаму, які ў сувязі з пераходам на арэнду гарпрамгандлю перадаў яму бязвыплатна дзяржмаёмасць на суму 3,2 мільёна рублёў.

Кантралёрамі ўстаноўлена, што шырокае распаўсюджанне атрымаў у рэспубліцы і продаж асноўных дзяржаўных фондаў без адпаведнай ацэнкі іх кошту і згоды ўласніка. Так, без згоды ўласніка за два мінулыя гады ў рэспубліцы прададзена больш за 60 працэнтаў раздзяржаўленай уласнасці.

Толькі па Гродзенскай вобласці такім чынам рэалізавана ўласнасці на 22146 тысяч рублёў. Гродзенскі завод карданных валоў, напрыклад, добраахвотна "пазбавіўся" ад дзяржаўнай уласнасці амаль на мільён рублёў.

Масавы характар набыў у Беларусі продаж аўтатранспартных сродкаў без пераацэнкі. Толькі ў Магілёўскай вобласці выяўлена 275 падобных выпадкаў.

Маюць месца і шматлікія факты продажу дзяржаўных асноўных фондаў па цане значна ніжэйшай за астаткавы кошт. У 1991 годзе прадпрыемствы Міністэрства будаўнічых матэрыялаў прадалі некаторым грамадзянам асноўныя сродкі па меншым астаткавым кошце на 161 тысячу рублёў, Міністэрства лясной гаспадаркі — на 31 тысячу, Белсельбуда — на 116 тысяч рублёў. Такую практыку прадоўжылі ў 1992 годзе прадпрыемствы Міністэрства хлебапрадуктаў, Міністэрства рэсурсаў, "Белводгаса".

Як паказала праверка, шматлікія парушэнні дапускаюцца і пры ўдзеле дзяржаўных прадпрыемстваў у фарміраванні статутных фондаў новых недзяржаўных суб'ектаў гаспадарання. Баранавіцкая райаграпрамтэхніка, напрыклад, унесла ў статутны фонд сумеснага прадпрыемства "Велекс" без згоды ўласніка адміністрацыйныя, складскія, вытворчыя будынкі, а таксама аўтатранспартную тэхніку па балансавым кошце на суму 410 тысяч рублёў. Вытворчым швейным аб'яднаннем "Камінтэрн" з Гомеля ўнесены грашовыя ўклады ў статутныя фонды камерцыйных банкаў "Дукат" і "Гомельсацбанк", Беларускай гандлёвай біржы. У выніку праверкі ацэнкі маёмасных укладаў у статутны фонд сумеснага прадпрыемства "Матыў", заснавальнікам якога выступіла вытворчае аб'яднанне жыллёва-камунальнай гаспадаркі Брэсцкага гарвыканкама, выяўлена заніжэнне кошту дзяржаўнай уласнасці на 105 мільёнаў рублёў.

У многім недасканалай застаецца нарматыўная база, якая рэгулюе адносіны ўласнасці на прадпрыемствах са змешанымі формамі ўласнасці. У выніку гэтага складана вызначыць долю дзяржаўнай уласнасці ў прырошчаным капітале сумесных прадпрыемстваў. Не вызначаны і парадак выхаду з іх, і звязаныя з гэтым разлікі. У выніку дзяржаўныя юрыдычныя асобы не атрымліваюць належнай ім долі прыбытку. Толькі ў Гомельскай вобласці страты 26 праверaных прадпрыемстваў склалі ў 1992 г. 6,7 млн. рублёў.

Пры выхадзе з гэтых структур у шэрагу выпадкаў дзяржаўныя прадпрыемствы і ўстановы атрымлівалі толькі статутны ўзнос без павелічэння гэтай сумы з улікам інфляцыі. А прырошчаны капітал заставаўся ва ўласнасці недзяржаўных структур.

Шматлікімі сталі выпадкі змянення прававога рэжыму аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці шляхам пераўтварэння дзяржаўных прадпрыемстваў у недзяржаўныя без згоды ўласніка. Былым старшынёй Магілёўскага гарвыканкама С.Габрусевым без вынясення на сесію гарадскога Савета было выдадзена 102 распараджэнні аб змяненні прававога рэжыму аб'ектаў камунальнай уласнасці.

Нарматыўна не ўрэгулявана пераўтварэнне саўгасаў у калгасы.

Не лепшая сітуацыя і са здачай дзяржаўнай уласнасці ў арэнду. Слуцкі гарадскі камбінат бытавога абслугоўвання, напрыклад, за здадзенае ў арэнду малому прадпрыемству "Кадр" памяшканне плошчай 467 квадратных метраў па цане 3 рублі за квадратны метр у месяц недаатрымаў больш за 19,5 тысячы рублёў.

"Прастачкамі" на момант праверкі прыкінуліся і работнікі камерцыйнай асацыяцыі "Камунальнік", якім Мінскі гарвыканкам перадаручыў здачу ў арэнду жылых памяшканняў для замежных юрыдычных асоб і сумесных прадпрыемстваў. Па заключаных імі дагаворах плата за арандуемыя плошчы бралася не ў валюце або яе рублёвым эквіваленце, як гэта прадугледжвалася рашэннем гарвыканкама, а па стаўках, устаноўленых для беларускіх юрыдычных асоб. Размеры аплаты своечасова не пераглядаліся. У выніку гэтых парушэнняў агульная сума страт склала 60 мільёнаў рублёў і 30 тысяч долараў ЗША.

Шматлікія парушэнні заканадаўства пры здачы дзяржмаёмасці ў арэнду дапушчаны і ў Міністэрстве абароны.

Сярод пералічаных парушэнняў асобным радком можна выдзеліць і аказанне дзяржаўнымі прадпрыемствамі фінансавай дапамогі недзяржаўным суб'ектам гаспадарання. Так, акцыянерны камерцыйны банк "Аграпрамбанк" у горадзе Мар'іна Горка выдаў малому прадпрыемству "Гадзіна" крэдыт 1,5 мільёна рублёў для набыцця таварна-матэрыяльных каштоўнасцей. Гарантамі пагашэння крэдыту выступілі мясцовыя саўгасы "Дрычынскі" і "Рудзенскі". Да ўказанай у дагаворы даты крэдыт не выплацілі. Запазычанасць па крэдыту са штрафнымі санкцыямі прыйшлося пагашаць за вінoўніка яго паручыцелям.

Усяго ж за 1991—1992 гады камерцыйнымі банкамі рэспублікі было атрымана гарантый ад дзяржаўных прадпрыемстваў для выдачы крэдытаў камерцыйным структурам на суму 2125 мільёнаў рублёў. У сувязі з несвоечасовым іх пагашэннем з разліковых рахункаў гарантаў банкі спісалі за гэты перыяд 35,6 мільёна рублёў. Выяўленыя ў ходзе праверкі парушэнні разглядаліся на месцах з кіраўнікамі прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый. У Кантрольнай палаце па матэрыялах, прадстаўленых каардынацыйнай групай па правядзенню праверкі, былі заслуханы справаздачы кіраўнікоў абласных, мінскіх гавыканкама і ўпраўленняў дзяржмаёмасці. Накіравана 650 прадстаўленняў і іскавых заяў. У выніку дзяржаве вернута маёмасці і грашовых сродкаў на суму 432,9 мільёна рублёў.

Матэрыялы праверкі, а таксама прапановы па ўнясенню змяненняў і дапаўненняў у некаторыя заканадаўчыя акты, якія рэгулююць кіраванне дзяржаўнай уласнасцю і яе рэфармiраванне, Кантрольная палата прадставіла Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь.

Белінфарм.

Крык душы

Шаноўныя, паважаныя, суніміцеся!..

Ніл ГІЛЕВІЧ, народны паэт Беларусі

"Язык — народ, в нашем языке это синонимы".
Ф.Достоевский.

Зноў пра тое ж — пра што гаворыцца ў нашым друку амаль што кожны дзень, хаця — калі ўдумацца-прызадумацца — можна было б ужо і спыніцца. Павінна ж, нарэшце, стаць відавочнай бессэнсоўнасць далейшых аспрэчванняў таго, што з'яўляецца гістарычнай справядлівасцю. На жаль, многія грамадзяне спыніцца не хочуць. Адны з іх — шчыра памыляюцца і гэтак жа шчыра непакояцца, другія — хітруюць, і запалохваюць уяўнымі страхамі, і нават адкрыта падбухторваюць. Другіх — не так і многа, але яны вельмі актыўныя...

Пра што размова? Пра — трэба ці не трэба, каб у Рэспубліцы Беларусь была яшчэ адна дзяржаўная мова: паралельна з беларускай — і руская.

Маё глыбокае перакананне: **сёння**, падкрэсліваю — **сёння** ўвядзенне дзяржаўнага двухмоўя ў нас паралізуе працэс беларускага нацыянальнага адраджэння, бо адкіне ўсю моўную сітуацыю назад, у старыя часы, бо сёння, загнаная за цэлыя стагоддзі на задворкі грамадскага жыцця, беларуская мова не вытрымае канкурэнцыі з рускай. Значыць, каб уратаваць нашу мову, а тым самым — усю нашу культуру і саму нацыю, трэба забяспечыць ёй, хаця б на некалькі дзесяцігоддзяў, пануючае ў дзяржаве становішча. Абавязкова! І ў гэтым няма ніякай пагрозы для мовы рускай і для нашай дружбы з братнім рускім народам.

Пытанне, вядома, не належыць да тых, ад якіх можна проста адмахнуцца, з'ігнараваць, не прыняць да ўвагі. Справа датычыцца перакананняў, поглядаў, духоўных інтарэсаў грамадзяніна, возьмем шырэй — наогул жыццёвых клопатаў чалавека. Значыць, тым добрым людзям, якія знаходзяцца ў палоне аблудных уяўленняў і разуменняў, трэба цярпліва тлумачыць, дзе і чаму яны памыляюцца, падвесці іх да ўсведамлення неабходнасці і непазбежнасці ўзаконення адзінай дзяржаўнай мовы ў Беларусі — з тым, каб добрыя людзі супакоіліся. Вядома, зусім няпроста перагледзець даўно ўсталяваныя ўласныя пазіцыі, істотна, а то і радыкальна змяніць свае погляды, свае перакананні; няпроста, а, можа, нават і пакутліва, — асабліва ў сённяшніх умовах, калі столькі напушчана дэмагагічна-палітычнага туману, столькі чыстай вады наўмысна ўскаламучана... Але не трэба і перабольшваць складанасць гэтай пастаўленай самім часам задачы.

Паспрабуем, спачатку, прааналізаваць хоць у самай сціслай форме сутнасць асноўных падыходаў і поглядаў тых грамадзян, якія шчыра памыляюцца (або робяць выгляд, што не разумеюць, і стараюцца збіць з панталыку іншых).

Перш-наперш — пра самае крыўднае. Галоўная прычына негатыўнага стаўлення многіх нашых грамадзян да дзяржаўнага статуса беларускай мовы — глыбока памылковая думка, што ёсць нацыянальныя мовы культурныя і таму прыгожыя і ёсць менш культурныя і таму непрыгожыя. Хаця брыдка лаяцца, гаварыць абразлівыя грубасці і па-руску і па-беларуску — аднолькава непрыгожа, і выхаваным людзям слухаць аднолькава непрыемна. А мова Пушкіна, Талстога, Дастаеўскага, Чэхава, Буніна, Блока і мова Багушэвіча, Купалы, Коласа, Багдановіча, Гарэцкага культурнаму чалавеку прыносіць аднолькавае задавальненне (калі, зразумела, ён добра ведае і рускую і беларускую), выклікае аднолькава радаснае пачуццё далучэння да паэзіі, да чысціні і хараства, да духоўнай культуры. Тут мова сама па сабе ні пры чым. Літаратурна апрацаваная беларуская мова гучыць гэтак жа прыгожа, калі хочаце, цудоўна, як і літаратурна апрацаваная мова руская.

Той з беларусаў, хто не разумее гэтага, наіўна думае, што вяртанне да роднай беларускай мовы (не адмаўляючыся пры гэтым ад рускай!) — гэта аддаленне ад высокай культуры, гэта асуджэнне сябе на ніжэйшы ўзровень культурнага і наогул духоўнага развіцця. Думае і, натуральна, пратэстуе: маўляў, як жа так? Я вучыўся-вучыўся, рос, дарос да сапраўднай культуры, да больш-менш прыстойнага валодання культурнай мовай, і тут мне прапануюць вярнуцца да мовы "некультурнай", "неачэсанай", "вясковай".

Кажу пра беларусаў паходжаннем, але гэта ж датычыцца і тых нашых грамадзян, якія пераехалі (самі ці іх бацькі, іх дзяды) у Беларусь на сталае жыццё, абралі яе сваёй другой радзімай і якім таксама беларуская мова ўяўляецца "горшай", "недасканалай", "некультурнай". На вялікі жаль, такіх грамадзян, небеларусаў паходжаннем, многа. Але ж многа і такіх, якім падобны погляд на беларускую мову не ўласцівы, якія прыраслі душой не толькі да гэтай зямлі, але і да мовы гэтай зямлі, і да культуры народа, што даў сваё імя краіне і дзяржаве. Такія грамадзяне не толькі не дазваляюць сабе абразліва ставіцца да мовы карэннага насельніцтва, але, наадварот, тактоўна ўшчуваюць тых беларусаў, якія саромеюцца сваёй роднай мовы ці, горш таго, самі ж публічна зневажаюць яе.

Тым — і беларусам, і небеларусам, што "саромеюцца" і нават "зневажаюць", іншай парады я тут не прыдумаю, апрача як: пастарайцеся зразумець, шаноўныя, што беларуская мова нічым і нічуць не горшая за іншыя; як пісаў больш ста гадоў назад вялікі Францішак Багушэвіч, яна "такая ж людская і панская, як і французская, альбо нямецкая, альбо і іншая якая". Зразумейце гэта, адчуйце гэта, прыміце гэта аднойчы і назаўсёды як ісціну Божую — і тады ўсё стане ў вашай душы на месца, і вы супакоіцеся, і вы спазнаеце вялікую радасць ад таго, што ведаеце гэту мову, валодаеце ёю...

Многія жыхары Беларусі выказваюць трывогу: рускай мове пагражае ў нашай дзяржаве заняпад, у нас хочуць яе адабраць, нас хочуць адгарадзіць ад вялікай рускай культуры, нанесці ўдар развіццю навукі ў рэспубліцы, пазбавіць моўных кантактаў з народамі краін СНД і г.д. Скажу адразу: ніякіх падстаў для такіх страхаў-трывог няма. Яшчэ раз паўтараю: ніякіх сур'ёзных падстаў! Уся бяда ў тым, што добрыя людзі замест таго, каб уважліва прачытаць Закон аб мовах, паддаюцца на спекулятыўна-правакацыйныя галасы людзей нядобрых, якія ведаюць, чаго хочуць, чаго дабіваюцца. Пачытайма ж Закон, паважаныя добрыя людзі! Артыкул 2: Рэспубліка Беларусь "забяспечвае права свабоднага карыстання **рускай мовай як мовай міжнацыянальных зносін**", стварае "неабходныя ўмовы для вывучэння беларускай (рускай) моў і дасканалага валодання імі". Артыкул 4: "Кіраўнікі, іншыя работнікі дзяржаўных устаноў... прадпрыемстваў павінны валодаць беларускай і **рускай** мовамі..." Артыкул 7: "Акты вышэйшых органаў дзяржаўнай улады ... публікуюцца на беларускай і **рускай** мовах". Артыкул 24: "Ва ўсіх агульнаадукацыйных школах Рэспублікі Беларусь вывучэнне **беларускай і рускай моў абавязковае**". Артыкул 27: "Вынікі навукова-даследчых прац афармляюцца на беларускай мове, а з улікам іх прызначэння — на **рускай** мове".

Спынімся — хаця б на гэтым. Не перапісваць жа ўсе артыкулы Закона ўзапар! Як той казаў: і што ж выходзіць? А выходзіць, што каб хто і хацеў не вучыць і не ведаць рускай мовы ў Беларусі — дык не мае на гэта права, павінен вучыць і ведаць, абавязкова! Закон прымушае! Адкуль жа тады і дзеля чаго ўвесь гэты шум-крык-лямант пра "бяспраўнае становішча", "выцясненне", "выгнанне" рускай мовы, пра адасабленне ад яе і ад рускай культуры наогул? Як можна, трымаючы ў руках Закон, гаварыць такое? А вось жа гавораць! У тым ліку — і добрыя паважаныя людзі.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Крык душы

Шаноўныя, паважаныя, суніміцеся!..

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Чаго толькі не прыдумляюць і не бяруць на ўзбраенне працўнікі ўсталявання беларускай мовы ў якасці адзінай дзяржаўнай! Самае ж недарэчнае і абсурднае з гэтых прыдумак — вылазкі на старонкі друку з "навукова-тэарэтычнымі" абгрунтаваннямі, што асобнай, самастойнай беларускай мовы не было і няма наогул, як і не было і няма самога беларускага народа. Вылазкі настолькі абсурдныя, амаральныя і ганебныя, што спыняцца на іх — з павагі да сябе і да чытачоў — не выпадае. Гэта ўжо, так бы мовіць, па-за ўсякай палемікай. Тым больш што адразу ўспамінаюцца фашысцкія ідэолагі з ведамства Гебельса, ідэолагі санацыйнага рэжыму, які ажыццяўляў у акупаванай Заходняй Беларусі Пілсудскі, і на іх падобныя. Нават у самыя змрочныя часы сталіншчыны ні адзін цемрашал і крыважэрца не дагаворваўся да агульнага адмаўлення Беларусі, беларускай нацыі, беларускай мовы і культуры.

Нядаўна прагучала яшчэ адно арыгінальнае тэарэтычнае абгрунтаванне, чаму руская мова павінна ў Беларусі быць дзяржаўнай. Без гэтага, ці бачыце, Беларусь не стане цэнтрам СНД і еўразіяцкіх народаў, а значыць, не можа ў выніку гэтага быць і прыцягальнай для капіталаў замежных краін. Во, куды хапіў таварыш-тэарэтык! Маўляў, павінны ж быць амбіцыя і гонар у дзяржавы: не можа ж яна з-за такой дробязі, як мова, траціць ролю цэнтра СНД! Але давайце будзем лагічна паслядоўнымі: зрабіць у нас сёння рускую мову дзяржаўнай — значыць, паставіць крыж на дзяржаўнай мове беларускай, а па сутнасці, і на ўсім нацыянальным адраджэнні Беларусі. Вось і выходзіць: згадзіцеся на нацыянальнае самазабойства — і тады ў Рэспубліку Беларусь пацякуць з-за граніцы капіталы. Выбачайце, а — для каго пацякуць? І як будзе тады ўжо называцца наша дзяржава?..

Дайшло да таго, што найбольш апантаныя "клапатліўцы" пра дэмакратычную і прававую дзяржаву Беларусь падрыхтавалі і апублікавалі праект яшчэ аднаго Закона аб мовах у Рэспубліцы Беларусь. Гэта сведчыць, што намер пэўных грамадскіх сіл дэстабілізаваць нацыянальна-палітычную сітуацыю ў Беларусі куды больш сур'ёзны, чым можна было думаць, мяркуючы па іх ранейшых разрозненых выступленнях у друку. Глыбока засмучае гэта не ўзважаная на шалях грамадзянскай адказнасці ініцыятыва з патрабаваннем вынесці пытанне аб другой дзяржаўнай мове ў Беларусі на ўсенародны рэферэндум.

Закон аб мовах у Рэспубліцы Беларусь ёсць, прыняты 26 студзеня 1990 года (яшчэ на сесіі Вярхоўнага Савета папярэдняга склікання), і, як усякі іншы закон, яго трэба выконваць — і толькі. Дарэчы, калі ён быў абвешчаны — пратэстаў супраць яго не паступала, былі адно заўвагі, што занадта расцягнутыя тэрміны выканання яго асобных артыкулаў. Значыць, Закон быў успрыняты як своечасовы, патрэбны і, галоўнае, прынцыпова справядлівы дзяржаўны дакумент. Трохі-патроху ён пракладае дарогу справе беларускага нацыянальнага адраджэння, садзейнічае станаўленню незалежнай беларускай дзяржавы. Паступова, хаця і з цяжкасцямі, ажыццяўляецца Дзяржаўная праграма развіцця беларускай і іншых моў у Рэспубліцы Беларусь.

Шкада, што некаторыя кіраўнікі палітычных рухаў на Беларусі, замест таго каб паказваць прыклад павагі да законаў сваёй дзяржавы, праяўляюць ініцыятыву адваротнага накірунку, ініцыятыву, не ўзгодненую з інтарэсамі беларускага народа і Рэспублікі Беларусь і, вядома ж, бесперспектыўную.

У гісторыі Беларусі наступіў лёсавызначальны момант. Хочацца думаць, што гэта разумеюць усе. Ад кожнага, хто прэтэндуе сёння на дзейнасць у якасці палітыка, гэта патрабуе глыбей асэнсоўваць палітычныя і духоўныя працэсы ў жыцці грамадства, больш цвяроза глядзець на рэальны стан рэчаў, бачыць і падтрымліваць тыя здаровыя тэндэнцыі росту, за якімі будучыня.

Імкненне стрымаць працэс нацыянальнага адраджэння Беларусі — справа не толькі марная, але і шкодная. Усякая падобная дзейнасць спрыяе палітычнай дэстабілізацыі ў грамадстве, у той час як мы ўсе павінны быць зацікаўлены ў адваротным. Навошта наўмысна напальваць палітычную атмасферу ў грамадстве, калі столькі "гарачых" іншых праблем — эканамічных, сацыяльных, экалагічных, якія патрабуюць зноў жа нашай агульнай усенароднай увагі? Цяжка зразумець, а тым больш знайсці апраўданне таму, з якой зацятасцю і з якім напорам мусіруецца ў друку пытанне аб дзяржаўным статусе рускай мовы ў Рэспубліцы Беларусь. Як быццам той Закон аб мовах, які ёсць, ну проста не дае людзям ні жыць, ні дыхаць, ні займацца працоўнай грамадска карыснай дзейнасцю.

Зразумець гэты напор можна толькі ў адным выпадку — калі, усведамляючы надзвычайную, вырашальную ролю нацыянальнай мовы ў працэсе станаўлення дзяржаўнасці, грамадзяне-палітыкі ставяць сабе за мэту пазбавіць яе гэтай ролі і гэтага значэння — з тым, каб паралізаваць сам працэс будаўніцтва незалежнай Беларускай дзяржавы. Але ж гэта значыць — хацець немагчымага! Народ прачнуўся, народ разбуджаны да актыўнай нацыянальна-гістарычнай дзейнасці, і, гаворачы словамі Янкі Купалы, "мы ўскрэслі, мы больш не заснём".

Перабіраю ў памяці імёны некаторых актывістаў супрацьўлення беларускаму нацыянальнаму адраджэнню. У сяго-таго — нават два дыпломы аб вышэйшай адукацыі. Два дыпломы, а не валодае не толькі мовай свайго народа, сваёй зямлі, але — што значна горш — і разуменнем самой праблемы. Нічога, аднак, дзіўнага: так вучылі з першага класа школы. Усяму, чаму хочаш, вучылі — толькі не правільнаму, чалавечнаму і, падкрэсліваю, дзяржаўнаму разуменню, што такое народ, яго гісторыя, яго культура, яго мова. І як да ўсяго гэтага грамадзянін дзяржавы павінен ставіцца. І што ад узроўню нацыянальнай, гістарычнай і дзяржаўнай самасвядомасці грамадзян залежыць у вялікай меры сацыяльна-эканамічны стан краіны і наш агульны дабрабыт.

У нас няма аб'ектыўных падстаў для абвастрэння моўнага пытання і стварэння нездаровай атмасферы наўкола яго, для нагнятання страхаў-жахаў, а тым больш — для грамадскага бунту на гэтай глебе. Па-першае, сама блізкасць моў — беларускай і рускай — начыста здымае на бытавым узроўні перашкоды ва ўзаемаадносінах (практычна перакладчык не патрэбен). Па-другое, законы нашы (аб мовах, аб адукацыі, аб нацыянальных меншасцях) вельмі памяркоўныя, абачлівыя, узважаныя, наракаць на іх — проста грэх. Хіба што паступіўшыся сумленнем, выбачайце... Менавіта таму, што аб'ектыўных прычын для "моўнага бунту" няма, у нас, у Беларусі, і спакойна, і можна спакойна ісці далей — займацца неадкладнымі сацыяльна-эканамічнымі праблемамі. Але ўражанне, на вялікі жаль, такое, што сяму-таму з грамадзян гэта спакойная хада не падабаецца, гэта адносная палітычная стабільнасць не па нутру. Хочацца, відаць, разладу, нацыянальнай нязгоды, канфрантацыі, а можа, і чаго яшчэ горшага, яшчэ больш небяспечнага і страшнага. Хочацца справакаваць нешта "востранькае". Як мы ўсе добра разумеем, дасягнуць гэтага не так і цяжка. Бо не трэба ж думаць, што многія сотні тысяч беларусаў (перш за ўсё — маладых), акрыленых ідэяй нацыянальнага адраджэння Беларусі, моцна запаленых гэтай ідэяй, глыбока ахопленых жыватворным грамадска-палітычным настроем, — што яны змірацца, калі, крый Бог, несправядлівасць пераможа, што яны моўчкі праглынуць крыўду.

Калі што і шкодна ў нашым жыцці палітызаваць — дык гэта моўную сферу. Сферу, у якой усё само сабой, па волі Усявышняга, павінна быць зразумелым і пагодненым. Ага! — нашы палітычныя апаненты выступаюць у абарону Закона аб мовах — значыць, мы будзем выступаць супраць. Так непрыязнасць да пэўнай ідэалогіі, да носьбітаў гэтай ідэалогіі пераносіцца на мову, а яна ж — не ад нейкага класа, клана, партыі, руху, яна — ад самога Бога, яна — ад гэтай зямлі, яна — сімвал гэтай зямлі і таму не павінна быць прадметам палітычнай барацьбы. Рабіць яе такім прадметам — безадказна і амаральна. Мова не павінна падзяляць людзей адной зямлі, адной дзяржавы. Канфрантацыя на грунце мовы?.. Што можа быць больш недарэчным? І больш сумным? Можна зразумець разыходжанне і процістаянне па адносінах да сацыяльна-эканамічнай сістэмы, да грамадска-палітычнага ладу, да праблемы ўласнасці, да вайны і міру, нарэшце. Але — па адносінах да мовы? Каб мова была прычынай раздору, канфрантацыі і варажнечы? Неверагодна!.. Неверагодна!..

Нядаўна адзін ваяўнічы ідэолаг эпохі дзікага рынку разышоўся да таго, што абазваў Таварыства беларускай мовы "духоўнай паліцыяй". Гэта — пра тысячы сумленных, простых, шчырых людзей, у якіх апрача любові да мовы сваёй роднай зямлі ніякай сілы-ўлады няма, як няма і нажытых на спекуляцыі мільёнаў, і высокіх пасад, і шыкоўнай маёмасці. Гэта — пра настаўнікаў, пра студэнтаў і выкладчыкаў навучальных устаноў (ТБМ на 85—90 працэнтаў складаецца з іх). Гэта яны — "духоўная паліцыя". Гэта яны распараджаюцца ў нас тэлебачаннем, радыё, кнігавыдавецтвамі, паліграфічнымі базамі, канцэртнымі арганізацыямі, шматтыражнымі газетамі і часопісамі, гэта яны кіруюць інстытутамі, навуковымі лабараторыямі (у тым ліку — сацыялагічнымі), усемагчымымі інтэлектуальнымі цэнтрамі і фірмамі, уплывовымі канфесіямі, самымі масавымі палітычнымі партыямі...

І паварочваецца ж язык, аднак жа!

"Насилие в духовной сфере не приведет к добру", — кідае ў эфір рытарычную сентэнцыю вялікі змагар за дабро, за сумленнасць, за сціпласць. Правільна! Сучасны стан беларускай мовы — найлепшы доказ, да чаго прыводзіць насілле і гвалт у духоўнай сферы. Вы, панове, карыстаецеся вынікамі дзікага таталітарысцкага гвалту ў духоўнай сферы беларускага народа — гвалту над яго мовай, яго культурай, яго гістарычнай памяццю. Ледзь паспрабавала ў 20-я гады беларуская мова заняць належнае месца, як тут жа "неистовые ревнители" абрынуліся на яе і яе абаронцаў — збілі, счарнілі, зьэсцілі маральна, здрапежылі, здраталі, знішчылі фізічна. Чаму вы, панове-змагары за "дэмакратыю", не гаворыце пра тое, што было зроблена з беларускай мовай, беларускай школай, беларускім друкам і г.д. пад шырмай інтэрнацыяналізму? Ці, можа, вам невядома ўсё гэта? Ну, як жа! Прэтэндуеце на забеспячэнне аб'ектыўнай інфармацыяй па ўсіх пытаннях грамадскага жыцця, а тут — інфармацыяй не валодаеце? А можа, усё-такі валодаеце? Дык тады і скажыце ўсю праўду наконт беларускай мовы і яе лёсу. І аб тым, што яе можа ўратаваць, як не даць ёй канчаткова сысці ў небыццё.

Ах, гэта апошняе ў вашы планы не ўваходзіць? У вас мэты і задачы зусім іншыя, процілеглыя? Мы гэта ведаем. Але скажыце пра гэта шчыра ўсяму народу — у вашых жа руках магутныя сродкі масавай інфармацыі. Скажыце тое, што думаеце самнасам, не хітруючы. Так і скажыце: мы не хочам, каб тут, на беларускай зямлі, гучала беларуская мова, каб яна панавала тут гэтак жа, як польская мова ў Польшчы, або як сербская ў Сербіі, ці як іўрыт у Ізраілі. Мы хочам, каб яна трохі-патрохі сышла на ніштo і знікла. І дабаўце: тут мы цалкам згодны з усімі — і старымі, і новымі — партыямі камуністычнымі, тут мы з імі аднадумцы і адзінаверцы. У дробязях, у пытаннях прыватных і часовых мы з імі разыходзімся, а што датычыцца мовы — галоўнага пытання жыцця і смерці нацыі — тут мы з імі заадно! Дабіць і дадушыць — каб і паміну не было!

Дык не выйдзе, панове! І дарэмна, абсалютна дарэмна стараецеся! Давесці нашу краіну да новага (на ўзор 1929—1937 гг.) крывавага пагрому Беларускай ідэі — нікому не ўдасца. Не тыя часы, панове!..

Вось чаму ўсіх тых, хто яшчэ не прыслухаўся да голасу розуму, я заклікаю прыслухацца і спыніць шкодную і безнадзейную барацьбу супраць беларускай мовы як адзінай дзяржаўнай у Рэспубліцы Беларусь, заклікаю ахвяраваць сілы сваёй душы і сэрца на падтрымку нашай дзяржаўнай мовы, на яе пашырэнне ў грамадскім ужытку і тым самым на развіццё і росквіт беларускай нацыянальнай культуры, а значыць, — і на ўмацаванне дружбы паміж людзьмі ўсіх этнічных супольнасцей.

Колькасць нацыянальна свядомай беларускай інтэлігенцыі расце і будзе расці яшчэ больш напорна, больш шпаркімі тэмпамі. І, вядома ж, яна, інтэлігенцыя, будзе "задаваць тон" — у моц Богам дадзеных ёй магчымасцей, — будзе вызначаць тэндэнцыю духоўнага развіцця народа. Хто з палітыкаў гэтага не разумее і не прызнае, — наўрад ці ён валодае цвярозым поглядам на рэальны стан рэчаў і дастатковым пачуццём адказнасці за далейшае развіццё падзей. Бо калі гэтай рэальнасці не прызнаць — тады застаецца толькі той шлях, які ўжо аднойчы быў пад нашым небам пройдзены: сталінска-яжоўска-берыеўскі шлях татальнага фізічнага вынішчэння ўсёй нацыянальнай інтэлігенцыі. Хіба што нехта ўжо гатовы і да такога паўтарэння гісторыі? Хіба што!.. Іначай усе намаганні спыніць рост нацыянальнай самасвядомасці, пачуцця нацыянальнай годнасці абсалютна марныя. Як трава прабіваецца праз асфальт, так і жыватворны дух народа прабіваецца праз тоўшчу абледзянення, назва якога — нянавісць да самой ідэі свабоднай незалежнай Беларусі, нецярпімасць да нашай дзяржаўнай суверэннасці... І колькі яго ні ўціскай, ні дратуй, ні душы — ён зноў і зноў праб'ецца і вырвецца на волю, і ўсё пачнецца спачатку, і зноў паявіцца ў новым абліччы Каліноўскі, і падасць свой грымотны голас новы, іншы Купала, — і зноў народ пойдзе за імі, а не за тымі, хто хоча дыктаваць яму сваю волю...

Беларускі народ жыве і будзе жыць, будуць жыць і яго мова, яго культура, яго нацыянальны геній. Не для таго ж ён прыйшоў на зямлю, каб, не сказаўшы чалавецтву сваё непаўторнае слова, сысці ў небыццё нямком. Святы абавязак усіх, каму любая і дарагая Беларусь, — падтрымаць яе адвечную мову, пасадзейнічаць — асабістым прыкладам — яе пашырэнню ва ўжытку, каб яна гучала і ў вас дома, і на вашым рабочым месцы, і на вуліцы — усюды і скрозь, дзе мы, дзеці гэтай зямлі, жывём і творым сваю ўласную долю. Атрасіце ж і скіньце, хто яшчэ гэтага не зрабіў, з душы ляноту, санлівасць і дрымату — і вы лёгка і хутка далучыцеся да мовы сваёй дзяржавы. Той, хто ніколі яе не вучыў — патроху, памалу асвоіць: ніхто ж, выбачайце, у карак не гоніць і за горла не бярэ, як гэта стараюцца падаць некаторыя органы друку. Той, хто некалі ведаў сваю родную мову ды прызабыў — успомніць і зусім без цяжкасці вернецца ў яе стыхію. Ну, а самае галоўнае — навучайце гэтай мове сваіх дзетак і ўнукаў — ад калыскі, ад матчыных грудзей пачынаючы. Навучайце! Бо толькі гэтак вы заслужыце ў будучыні іх найвялікшую ўдзячнасць і не пачуеце папроку за сваю нямудрасць, і ніхто з іх не ўсміхнецца аднойчы "усмешкой горькою обманутого сына над промотавшимся отцом".

Есть и такое мнение

Земля должна не продаваться, а служить людям

Сейчас много говорят о проблеме собственности на землю. На мой взгляд, лучшим решением земельного вопроса было бы частное владение землей на основе договора с правительством, но не частная собственность.

Это позволит всем без опаски вкладывать труд и капиталы в землю для получения наилучших результатов. То же относится и к иностранным инвесторам, которые могут арендовать землю на достаточно продолжительные сроки.

Со мной многие захотят поспорить. А я отсылаю их к примеру процветающего Гонконга, где ни один квадратный метр земли не находится в частной собственности. Вся земля только сдается в аренду. Заметьте, это обстоятельство совсем не мешает Гонконгу процветать, располагая финансовыми резервами, втрое большими, чем располагает британское правительство.

Вячеслав ИЩЕНКО.

Хочу честно сказать...

Дожили до милостыни

Муж мой всю войну прошел от звонка до звонка. Почти полвека рабочего стажа. Теперь мы глубокие и нуждающиеся старики. Первая нужда — топливо. Но помочь с ним никто не хочет, зато привезли старое тряпье из гуманитарной помощи и говорят: бери, что тебе нужно!

Прожив такие трудные послевоенные годы, люди старались не обижать других. Молодежь больше заботилась о стариках, старшеклассники и те ходили по домам и спрашивали: не надо ли чего сделать? Теперь нет никому дела до стариков. Исполкомы от людей совсем отгородились. Неужели не стыдно нашему правительству, что его народ должны спасать гуманитарные посылки?

Евгения ДУБОВСКАЯ.

г. Слуцк.

Рэпліка

Што ж ты лжэш, Ларыса Ключнікава!

У штаб-кватэры СНД у Мінску ўводзіцца новы прапускны рэжым для журналістаў. Такой міліцэйска-гулагаўскай навіной парадавала чытачоў папярэдняга нумара газеты карэспандэнт Белінфарма Ларыса Ключнікава.

Трэба прызнаць спрыт і вынаходлівасць аўтара: у малюсенькую, усяго ў 10 радкоў заметку, ён змог уціснуць максімум лагернай тэрміналогіі. І пра тое, што ўводзяцца спецпрапускі, і што рэдакцыйныя пасведчанні адмяняюцца, бо яны, звярніце ўвагу на стыль, "ужо не будуць з'яўляцца дазволам на ўваход у штаб-кватэру". Ну, калонія ўзмоцненага рэжыму, дый годзе!

Што ж робіцца на самай справе? Прэс-служба Выканаўчага сакратарыята СНД пачала акрэдытацыю журналістаў, якія, ёсць спадзяванне, будуць больш-менш рэгулярна асвятляць дзейнасць каардынацыйных органаў СНД. Яны атрымаюць акрэдытацыйныя карткі, якія пазбаўляюць ад неабходнасці афармлення разавых прапускоў на ўсе мерапрыемствы, якія праводзяцца ў сценах штаб-кватэры. Такое здаўна робіцца ва ўсім цывілізаваным свеце і ніякага дачынення да прапускнога рэжыму не мае. Гэта, як вядома, клопат зусім іншага ведамства.

Акрамя таго, з фарміраваннем "сваёй каманды" пастаянных аўтараў супрацоўнікі прэс-службы звязваюць надзею на змяншэнне памылак і недарэчнасцей у публікацыях па праблемах СНД, бо журналісту, які стала працуе ў адной тэматыцы, лягчэй дапамагчы засвоіць розніцу, скажам, паміж пагадненнем і адозвай альбо Выканаўчым сакратарыятам і выканкамам райсавета...

Інфармацыя рэпарцёра Белінфарма Л.Ключнікавай аздоблена дасціпным загалоўкам: "Куды прэш, пісака!", Ну, як тут, крыху перайначыўшы яго, на тым жа праставата-зэкаўскім жаргоне не ўсклікнуць: "Што ж ты лжэш, Ларыса Ключнікава!"

Прэс-служба Выканаўчага сакратарыята СНД.

Времена и нравы

К бою! "Красные следопыты" идут...

Отважно выставил за дверь ветеран войны молодых людей, подозрительно интересовавшихся его боевыми наградами.

Мнимых музейных работников и "красных следопытов" в Орше развелось немало. Недавно двое проходимцев, использовав доверчивость одного знаменитого жителя города, "увели" у него Звезду Героя и другие знаки фронтового отличия. Милиция, хотя и не нашла пока воров, позаботилась с помощью местного радио о том, чтобы похождения охотников за орденами стали широко известны.

Сергей ВИТЕБСКИЙ.

Внимание!

Чтобы ваши облигации не пропали совсем...

Министерство финансов и Сберегательный банк Беларуси напоминают, что срок выкупа облигаций целевого беспроцентного займа 1990 года заканчивается 30 июня 1993 года.

Вкладчикам указанных облигаций необходимо срочно обратиться в отделение Сбербанка за получением компенсации. После окончания этого срока облигации утрачивают силу и оплате не подлежат.

Управление денежного обращения, кредита и ценных бумаг.

Ці чулі?

31 чэрвеня, але толькі на секунду

31 чэрвеня бывае не толькі ў казках. Яно стане рэальнасцю ў гэтым годзе паміж 30 чэрвеня і 1 ліпеня... на цэлую секунду.

Дадатковы дзень нашага жыцця настане ў 0 гадзін па сусветнаму часу (на Беларусі — у 3 гадзіны раніцы) і праз імгненне закончыцца. Гэта секунда будзе ўведзена ва ўсіх кутках зямнога шара для ўзгаднення астранамічнага часу, па якому круціцца (дарэчы, вельмі нераўнамерна) наша планета, з каардынаваным, па якому арыентуемся, карыстаючыся самай дакладнай атамнай шкалой, мы.

Ні ў якім разе не "праспяць" падарунак чалавецтву ў выглядзе дадатковай секунды ў службе часу і частаты Мінскага цэнтра стандартызацыі і метралогіі. У пачатку чэрвеня гэта падраздзяленне публічна заявіла аб сваім статусе афіцыйнага захавальніка эталона часу незалежнай Беларусі. Раней уся рэспубліка чакала сігналу дакладнага часу з радыёстанцыі "Маяк", а цяпер беларусы чуюць іх некалькі разоў на дзень па роднаму радыё дзякуючы ўласнай службе часу і частаты.

Нават тым шчаслівчыкам, хто "часов не наблюдает", напэўна, цікава будзе даведацца, што памылка ўсяго толькі на адну мільённую долю секунды пры стыкоўцы касмічных караблёў аддаліць іх сустрэчу на трыста метраў.

Вераніка БЯГУН, Белінфарм.

г.Мінск.

Крымінал

Адным "падаткам" менш

Абясшкоджана група рэкеціраў, якая займалася на Гомельскім цэнтральным рынку вымаганнем ва ўкраінскіх "карабейнікаў".

Значная розніца ў цэнах на прадукты харчавання і рэзкае паніжэнне жыццёвага ўзроўню на Украіне прывялі ў Беларусь сотні гандляроў з суседняй рэспублікі, якія ў абмен на алей, крупы і муку затаварваюцца беларускімі мяснымі вырабамі. Мясцовыя рэкеціры, зразумела, не хацелі ўпускаць свой шанц і абклалі "данінай" гандляроў з суседняй дзяржавы. Работнікі крымінальнага вышуку спынілі гэту беззаконнасць і адправілі аматараў лёгкай нажывы куды трэба.

Віктар КОТАЎ, Белінфарм.

г.Гомель.

Увага!

Шаноўнае спадарства!

8 ліпеня 1993 года ў Мінску, у будынку Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, адкрыецца Першы з'езд беларусаў свету. З'езд праводзіцца ў мэтах далучэння інтэлектуальнага і эканамічнага патэнцыялу беларускай дыяспары да працэсу адраджэння незалежнай Беларусі.

Арганізатар з'езда — згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" — грамадская арганізацыя з абмежаванымі грашовымі сродкамі звяртаецца да ўсіх свядомых людзей і спадзяецца на вашу фінансавую падтрымку ў правядзенні з'езда.

Наш р/р N 700307, код 795 у камерцыйным банку "Беларусь" — з адзнакай "З"езд".

Вострая тэма

Без уласнай валюты Беларусь не выберацца з крызісу

Уладзімір НОВІК, народны дэпутат Рэспублікі Беларусь

Што ставіць у аснову сваёй грашова-крэдытнай палітыкі дзяржава, якая хоча мець стабільную эканамічную і сацыяльна-палітычную сістэму?

Нягледзячы на складанасць узнятага пытання, адказ даволі просты. Вышэйшай канчатковай задачай грашова-крэдытнай палітыкі любой дзяржавы з'яўляюцца:

1) забеспячэнне стабільнасці цэн;

2) поўная занятасць насельніцтва;

3) рост рэальнага аб'ёму вытворчасці.

На вялікі жаль, усе з вышэйпрыведзеных паказчыкаў у Беларусі адмоўныя. Адразу ўзнікае пытанне — чаму? Тут можна прыводзіць розныя суб'ектыўныя і аб'ектыўныя прычыны, але адной з галоўных, на маю думку, з'яўляецца адсутнасць уласнай беларускай валюты.

Нацыянальны банк і ўрад сцвярджаюць, што Беларусь, дзякуючы іх мудрай палітыцы, пазбегла гіперінфляцыі і эканамічная сітуацыя ў нас лепшая, чым у іншых краінах СНД. Але што тады такое гіперінфляцыя, калі, напрыклад, цэны на нафту ў 1992 годзе ўзраслі з 448 рублёў у студзені да 19230 рублёў за тону ў снежні, гэта значыць, у 42 разы, а сярэднія даходы насельніцтва — толькі ў 9 разоў? І дакуль мы будзем раўняцца на горшае, а не на лепшае?

Чарговы раз дэкларуецца, што асноўнай задачай нацыянальнай грашова-крэдытнай палітыкі з'яўляецца абмежаванне тэмпаў інфляцыі і прадухіленне гіперінфляцыі шляхам доўгатэрміновай стратэгіі скарачэння тэмпаў росту грашовай масы ў абарачэнні. Давайце прааналізуем гэты тэзіс. Як вядома, эмісія грашовых знакаў, якія знаходзяцца ў абарачэнні ў Беларусі, праводзіцца ў Расіі. Гаворка ідзе і пра расійскія рублі і пра разліковыя білеты Нацыянальнага банка Беларусі. Відавочна, што Расія, такім чынам, можа выгадна выкарыстоўваць і выкарыстоўвае інфляцыю ў абарону сваіх стратэгічных інтарэсаў у адносінах да Беларусі, паколькі друкарскі станок па вырабу расійскіх рублёў, а таксама разліковых білетаў Нацыянальнага банка Беларусі знаходзіцца ў яе руках. Гэта акалічнасць дазваляе расійскім урадавым стратэгам даволі эфектыўна, са свайго пункту гледжання, экспартаваць інфляцыю і рост дэфіцыту бюджэту ў Беларусь. Не трэба забываць, што інфляцыя — гэта не толькі накачванне эканомікі незабяспечанымі грашыма, але гэта яшчэ і сродак пераразмеркавання нацыянальных багаццяў. Такім чынам, расійскія стратэгі, выкарыстоўваючы марудную рэакцыю эканамічнай сістэмы Беларусі на адпаведныя ўздзеянні як вонкавых, так і ўнутраных эканамічных і палітычных фактараў, адсутнасць у беларускага ўрада стратэгіі супрацьдзеяння эканамічнаму прэсінгу з боку Расіі, дыктуюць сваю волю Беларусі менавіта дзякуючы адсутнасці беларускай нацыянальнай валюты.

У праекце Асноўных накірункаў грашова-крэдытнай палітыкі Рэспублікі Беларусь на 1993 год гаворыцца аб жорсткім кантролі за станам грашовай масы ў абарачэнні. Але ці магчыма праз нашу банкаўскую сістэму кантраляваць спажыванне нацыянальнага прадукту Беларусі тымі структурамі і арганізацыямі, якія фінансуюцца і ўпраўляюцца з-за межаў рэспублікі, напрыклад часцямі расійскай арміі, размешчанымі на тэрыторыі Беларусі? Думаю, што не, паколькі амаль што беспераашкодна можна ўвозіць наяўныя расійскія грашовыя знакі, мінуючы нашу банкаўскую сістэму, і запускаць іх у грашовы абарот.

Праз нашу рэспубліку праходзяць шматлікія транзітныя транспартныя камунікацыі і трубаправоды, якімі бясплатна карыстаюцца нашы бліжэйшыя дзяржавы-суседзі. А Турцыя, напрыклад, толькі за транспарціроўку па нафтаправоду іракскай нафты да міжземнаморскіх тэрміналаў зарабляе каля мільярда долараў у год. Беларусь прадастаўляе сваю тэрыторыю і камунікацыі для расійскіх патрэб і ў той жа час стаіць перад ёй з працягнутай рукою.

Таму, лічу, спроба Нацыянальнага банка і ўрада аздаравіць грашова-крэдытную сістэму Беларусі без размежавання яе ад расійскай (праз увядзенне беларускай грашовай адзінкі і вывад з грашовага абарачэння ў Беларусі расійскага рубля) — гэта ілюзія, якую наш урад і Нацыянальны банк чарговы раз выдаюць як навукова-абгрунтаваную грашова-крэдытную палітыку суверэннай дзяржавы.

Адсутнасць дзейснага кантролю за грашовым абарачэннем спрыяе росквіту ценявой эканомікі. Увогуле ствараецца ўражанне, што нашы ўрадавыя і банкаўскія эканамічныя стратэгі стараюцца спрыяць у першую чаргу дзялкам і аферыстам ценявога бізнесу. Назавіце краіну, якая імкнецца да эканамічнай стабільнасці і ў якой безкантрольна абарачаецца такая вялікая колькасць наяўных грошай розных дзяржаў свету. Наш ваенна-прамысловы комплекс лье кракадзілавы слёзы з-за адсутнасці заказаў, а наша банкаўская і фінансава-крэдытная сістэмы не дачакаюцца камп'ютэрызацыі сваёй сферы і электранізацыі грашовага абарачэння.

Лічу, што Нацыянальны банк і ўрад замест дэкларатыўных Асноўных накірункаў павінны былі ўжо даўно распрацаваць і прадставіць Вярхоўнаму Савету праграму правядзення грашовай рэформы на базе ўвядзення нацыянальнай грашовай адзінкі і ўжо на яе падставе распрацоўваць грашова-крэдытную палітыку, накіраваную на стабілізацыю цэн і рост аб'ёмаў вытворчасці. Без гэтага рэалізацыя эканамічных рэформ, выхад з крызісу, раздзяржаўліванне і прыватызацыя, правядзенне самастойнай эканамічнай палітыкі немагчымы.

Недастатковая ўвага з боку дзяржавы пры правядзенні эканамічных рэформ і структурнай перабудовы прамысловасці надаецца малому бізнесу. У час эканамічнага спаду менавіта малы бізнес адыгрывае галоўную стабілізуючую ролю і фарміруе падставы выхаду з крызісу: стварае новыя рабочыя месцы для людзей, якія губляюць працу на буйных прадпрыемствах у сувязі са скарачэннем вытворчасці, асвойвае новыя перспектыўныя накірункі гаспадарчай дзейнасці.

Пад малым бізнесам, напрыклад у ЗША, разумеюцца прадпрыемствы з колькасцю працуючых у сярэднім да 500 чалавек. Гэта прыблізны стандарт, паколькі ў кожнай галіне свае крытэрыі. Напрыклад, у сферы аўтарамонтнага сервісу — да 50 чалавек, а ў горназдабыўной прамысловасці — да 1000 чалавек. Усё залежыць ад аб'ёму продажу тавараў і паслуг. У сферы малога бізнесу ў ЗША занята звыш 50% працуючых амерыканцаў, ажыццяўляецца больш паловы ўсіх продажаў, ствараецца 50% нацыянальнага прадукту. Малому бізнесу ў ЗША надаецца вялікая ўвага з боку дзяржавы, таму што амерыканскія палітыкі лічаць малы бізнес супакойваючай сілай у часы крызісаў. У Беларусі ж малы бізнес так і не падняўся з каленяў і таму ніякай ролі ў стабілізацыі эканомікі не адыгрывае.

11 чэрвеня гэтага года на адрас Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь ад урадавай камісіі Расійскай Федэрацыі па пытаннях крэдытнай палітыкі была даслана тэлеграма з шэрагам патрабаванняў ультыматыўнага характару, якія датычацца грашова-крэдытнай палітыкі Беларусі. З некаторымі пунктамі гэтай тэлеграмы нельга не пагадзіцца. Гэта датычыцца ў першую чаргу ўзгаднення падатковай, валютнай, мытнай і банкаўскай палітыкі. У астатнім сэнс тэлеграмы заключаецца ў ліквідацыі беларускай дзяржаўнасці праз грашова-крэдытную палітыку Расіі.

Адсутнасць рэальнай эканамічнай самастойнасці, перш за ўсё такога яе элемента, як нацыянальная валюта, практычна пазбаўляе Беларусь магчымасці процідзейнічаць гіперінфляцыі і развалу эканомікі. Гэта, як сведчыць тэлеграма, можа прывесці да страты дзяржаўнай незалежнасці і поўнай страты даверу да ўсіх структур улады. Адсутнасць дакладнай інфармацыі па сітуацыі з грашовым абарачэннем і станам фінансава-крэдытнай сістэмы як у Беларусі, так і ў бліжэйшых краінах-партнёрах не дазваляе Вярхоўнаму Савету прымаць эканамічна абгрунтаваныя рашэнні.

Грашова-крэдытная сістэма як у Беларусі, так і ў краінах так званай рублёвай зоны не адпавядае патрабаванням цывілізаванага грашовага абарачэння і выклікае розныя эканамічныя і фінансавыя дэфармацыі. Хачу асабліва звярнуць ўвагу на тое, што ўвядзенне беларускай валюты і вывад з грашовага абарачэння расійскага рубля ніякім чынам нельга звязваць з выхадам з рублёвай зоны і якім бы там ні было адасабленнем ад эканамічнай прасторы СНД. Гэта цывілізаваная мера абароны эканамічных інтарэсаў Беларусі.

У міжнароднай валютнай практыцы існуе такое паняцце, як валютны кошык. Пад валютным кошыкам звычайна разумеецца набор нацыянальных валют тых дзяржаў, якія маюць паміж сабой цесныя эканамічныя адносіны. Напрыклад, у Еўропе існуе "кошык" нямецкай маркі, у які ўваходзіць аўстрыйскі шылінг, дацкая, шведская, а зараз ужо і эстонская крона, а таксама валюты іншых еўрапейскіх дзяржаў. Для валют, якія ўваходзяць у так званы валютны кошык, устанаўліваюцца жорсткія патрабаванні да нацыянальнай грашова-крэдытнай, валютнай, мытнай і падатковай палітыкі. Існуе сацыяльная працэдура ўзважвання нацыянальных валют, уваходзячых у валютны кошык, якая не дапускае завышэння або паніжэння курсаў валют, а значыць, і дэфармацый у міждзяржаўных гандлёвых адносінах.

Напрыклад, каля 70% знешнеэканамічных інтарэсаў Аўстрыі знаходзяцца ў Германіі, што цесна прывязвае аўстрыйскі шылінг да нямецкай маркі, — восем шылінгаў прыраўнены да адной нямецкай маркі. Што гэта азначае? Калі курс нямецкай маркі расце, то прапарцыянальна расце і курс аўстрыйскага шылінга, калі курс маркі падае, то падае і шылінг. Пры ўзгодненай грашова-крэдытнай, валютнай і падатковай палітыцы бізнесмену ўсё роўна дзе трымаць свае грошы — у Аўстрыі або Германіі, бо, дзякуючы гарманізацыі заканадаўства, нельга за кошт розніцы наяўных і безнаяўных курсаў або яшчэ якіх-небудзь фінансавых дэфармацый атрымаць, як кажуць, навар, зрабіць грошы з паветра. Заўважым пры гэтым, што Аўстрыя не ўваходзіць у Еўрапейскі эканамічны і абарончы саюзы (ЕЭС і НАТО), што не перашкаджае ёй цесна з імі супрацоўнічаць, як у грамадзянскай, так і ў ваеннай сферах і нават уваходзіць у валютны кошык вядучай краіны гэтых саюзаў — ФРГ.

Такім чынам, зацягванне беларускім урадам падрыхтоўкі праграмы грашовай рэформы вядзе толькі да паглыблення эканамічнага крызісу. Рэформы не трэба баяцца, трэба толькі паслядоўна і граматна правесці комплекс практычных мерапрыемстваў па іх укараненню. Для гэтага ёсць добры сусветны вопыт. А беларуская валюта можа заняць прыстойнае месца ў валютным кошыку расійскага рубля.

ЗАМЕЖЖА

* ІТАР-ТАСС * НАРОДНАЯ ГАЗЕТА *

Пульс дня

Заклік "сямёркі"

Лідэры сямі вядучых прамыслова развітых дзяржаў, якія збяруцца 7—9 ліпеня на штогадовую нараду ў Токіо, маюць намер заклікаць Расію, іншыя былыя савецкія рэспублікі, а таксама краіны Усходняй Еўропы далучыцца да існуючых міжнародных рэжымаў кантролю над экспартам зброі і ваеннай тэхналогіі.

Міратворцы разбрадзяцца па Балканах

Узмоцненае вайсковае падраздзяленне з саставу пяхотнай брыгады арміі ЗША, якая базіруецца ў Берліне, прыбудзе ў пачатку ліпеня ў Македонію, дзе далучыцца да шматнацыянальных сіл па падтрыманню міру.

Канадская Тэтчар?

У Канадзе заступіла на пасаду новы прэм'ер-міністр Кім Кэмпбел, выбраная два тыдні назад лідэрам правячай прагрэсіўна-кансерватыўнай партыі. Гэтыя пасты раней займаў Браян Малруні, які выбраў адкрыць дарогу на капітанскі мосцік новаму пакаленню палітыкаў і тым самым спыніць падзенне папулярнасці торы сярод выбаршчыкаў. 46-гадовая Кэмпбел, якая займала раней пост міністра нацыянальнай абароны, стала першай у гісторыі Канады жанчынай-прэм'ер-міністрам.

Не трэба шыку!

Жак Аталі падаў у адстаўку з паста прэзідэнта Еўрапейскага банка рэканструкцыі і развіцця. Еўрабанк быў створаны два гады назад 40 заходнімі краінамі, каб садзейнічаць развіццю рыначнай эканомікі і росту прыватнага сектара ва Усходняй Еўропе і былым Савецкім Саюзе.

У апошнія месяцы 49-гадовы Ж.Аталі, былы саветнік прэзідэнта Францыі Франсуа Мітэрана, падвергнуўся рэзкай крытыцы за "купецкі размах", праяўлены ім пры аздабленні суперсучаснай штаб-кватэры Еўрабанка ў лонданскім Сіці.

Турцыя эмоцый не праяўляе

Турцыя ветліва стрымана адпіслалася ад паступіўшых у Анкару з Баку паведамленняў аб зміцы парламентам Азербайджана Абульфаза Эльчыбея з паста прэзідэнта. Міністр замежных спраў Турцыі Хікмет Чэцін у адказ на пытанні журналістаў пра падзеі, якія адбываюцца ў Азербайджане, сказаў коратка: "Эльчыбей выбраны ад абавязкаў рашэннем парламента".

Астранаўты сваю справу ведаюць

Экіпаж касмічнага карабля шматразовага выкарыстання "Індэвор" зняў з арбіты навуковы спадарожнік Еўрапейскага касмічнага агенцтва "Юрыка". Такім чынам выканана галоўная задача васьмідзённага палёту сямі чалавек на борце карабля ў флоце амерыканскіх "шатлаў".

Новости СНГ

Эльчибей себя свергнутым не считает

Президент Азербайджана Абульфаз Эльчибей не признает решения Национального собрания Азербайджана, лишившего его "под воздействием давления мятежных сил полномочий президента Азербайджана и передавшего их Председателю Верховного Совета Республики". Об этом говорится в официальном заявлении Эльчибея.

По мнению главы государства, принятое парламентом постановление противоречит Конституции республики.

Для горняков — все возможное

Для горняков мы сделаем все, что можем. Такая фраза прозвучала на заседании Кабинета министров Украины, которое вел Леонид Кучма. На нем обсуждались проекты правительственных постановлений, связанных с реализацией требований забастовщиков. Основные из них удовлетворены.

Моряки бастуют

Моряки Керченского дивизиона спасательных судов Черноморского флота провели заседание судовых комитетов и объявили бессрочную забастовку в знак протеста против инцидентов заработной платы.

В худшем положении — не пролетариат, а служащие

В России опережающими темпами растет безработица среди служащих, говорится в опубликованном в штаб-квартире ООН докладе "О мировом социальном положении в 1993 году", который готовится раз в четыре года.

На Бога надейся...

Немало хлопот руководству Ровенской атомной электростанции принесли пророчества астролога Павла Глобы, предупреждавшего о возможной ядерной аварии. Дабы избавиться от "нечистой силы", на станцию пригласили священников различных конфессий освятить все блоки АЭС. Так сказать, обеспечить себе гарантию безопасности с помощью Господа Бога.

О чем говорят звезды?

Александр ЧЕРНОВ

В наше время, когда обыденным явлением стали компьютерная связь и полеты в космос, все больше людей, как это ни покажется странным, верит во влияние звезд на судьбу человека.

В прошлом немало государственных деятелей принимало важные решения, опираясь на подсказку астрологов. Достаточно вспомнить Адольфа Гитлера, не делавшего ни одного сколько-нибудь важного шага в годы второй мировой войны, не справившись о расположении звезд. Англичане, прознавшие об этой слабости фюрера, тут же начали с ним "звездную войну": каждое заявление придворного немецкого астролога Эрнеста Краффа оспаривалось англичанином Луисом де Вульфом. Говорят, что для Черчилля и Гитлера эти люди по значению заменяли десяток пехотных дивизий.

В последние годы, пожалуй, самый известный факт использования государственными деятелями предсказаний астрологов — Рональд Рейган и его жена Нэнси. Президент Перу Альберто Фухимори тоже недавно признался, что единственным человеком, с которым он обсудил возможные последствия совершенного им "автопутча", была женщина-астролог.

Охотно использует астрологию в своих интересах бизнес. Говорят, что авиакомпания "Люфтганза" нанимает пилотов лишь после ознакомления с их звездной картой. Учитывая тот факт, что индекс несчастных случаев у этой компании один из самых низких в мире, можно призадуматься над тем, насколько это серьезно. В Японии более 20 процентов предприятий в анкеты при приеме на работу вносят пункт о часе и минутах рождения будущего сотрудника.

Важно не путать звездные (астральные) карты с гороскопами. При подготовке последних достаточно знать год и месяц рождения. Для создания карты необходимы место, а главное — точное время появления на свет. По мнению астрологов, приблизительность гороскопов сводит к нулю их практическую ценность. В астральных картах, наоборот, заключена суть астрологии. Опираясь на время и место рождения, можно с точностью до миллиметров вычислить положение звезд, получить своего рода фотоснимок звездного неба в момент появления человека на свет. И на базе этих данных смело применять весь накопленный тысячелетиями опыт в определении его дальнейшей судьбы.

Известный колумбийский журнал "Семана" дал на своих страницах слово одному из самых известных астрологов республики — Маурисио Пуэрте.

Наибольший интерес в его предсказаниях вызывает работа по астральной карте колумбийского "преступника века", главаря медельинского наркокартеля Пабло Эскобара.

Ученый сразу предупреждает, что определить по звездам, где в настоящий момент находится преступник, невозможно. С точностью можно лишь узнать, как живет этот человек, ставший кошмаром для Колумбии. Согласно астральной карте, Эскобар — Стрелец и имеет в качестве восходящего созвездие Рака, покровительствующего Колумбии. Такое сочетание — одно из самых необычных в системе зодиака. В день бегства Эскобара из тюрьмы планета Юпитер — знак освобождения — проходила как раз над подобным сочетанием, что и обеспечило преступнику беспрепятственное преодоление всех преград. Однако сегодня дела обстоят для него хуже и звезды уже не благоволят Эскобару.

Предсказаниям Пуэрты вторит не менее известный астролог из Мексики Ноэль Маро, увидавший в астральной карте Эскобара смерть в ближайшие 10 месяцев. Правда, считает он, Колумбия всегда будет иметь своего антигероя. На смену Эскобару придет другой, и история продолжится.

Как-либо проверить правильность предсказаний не представляется возможным, да и вряд ли имеет смысл. Ведь сами астрологи не выдают свои слова за нечто неоспоримое или неизбежное. Однако почему бы и не прислушаться к их рекомендациям относительно даты свадьбы, места для строительства дома, сроках командировки, если есть возможность выбора и советы не идут абсолютно вразрез с вашими планами?

Панама.

Павялічваецца пагалоўе. Насарогаў

Падведзены першыя вынікі ажыццяўлення кампаніі выратавання насарогаў у маштабах планеты.

З верасня мінулага года спецыялісты самага рознага профілю ажыццяўляюць комплекс мер па выратаванню папуляцыі рэдкай жывёлы. Сёння ўсе пяць відаў насарогаў занесены ў Чырвоную кнігу.

Пагалоўе жывёл павялічылася ў Кеніі, Намібіі, ПАР, Малайзіі і Індыі. Улады Йемена, Аб'яднаных Арабскіх Эміратаў і Кітая зрабілі больш жорсткімі забароны на гандаль рагамі насарога. У шэрагу краін Усходу чуткі прыпісваюць асаблівыя стымулюючыя ўласцівасці прэпаратам, выробленым з рога гэтай жывёлы.

У той жа час з Замбіі, Зімбабве, Непала і шэрагу іншых краін паступаюць трывожныя паведамленні. У гэтых дзяржавах браканьеры працягваюць знішчаць рэдкіх жывёл, а спіленыя рогі нелегальна перапраўляюць за мяжу.

Моды

Хмызняковая спадніца да букавай "блузкі"

Сукенкі з лістоў, кветак і пладоў — гэтай эфемернай, здавалася б, ідэі вось ужо шэраг гадоў прыхільны Штэфан Хан з Берліна, цяпер 26-гадовы студэнт тэатральнага вучылішча. З дапамогай такога адзення (ён закончыў, да таго ж, кравецкія курсы), якое дэманструецца мадэлямі яго групы "Мюль-культур", малады чалавек наладжвае шоу, якія карыстаюцца вялікім поспехам. Выступленні праводзяцца ў ходзе буйных мерапрыемстваў, прысвечаных праблемам абароны акаляючага асяроддзя.

Па прызнанню Хана, сваёй модай "натур-куцюр" ён спрабуе выхаваць у людзей экалагічную свядомасць. Яго арыгінальнае самавыражэнне — гэта пратэст супраць няўвагі чалавечага грамадства да прыроды. Разам з гэтым ён выказвае яшчэ і свой пратэст супраць шэра-чорнай гамы ў афармленні спектакляў на сучасныя тэмы, якая, на яго думку, пераважае на сцэне германскіх тэатраў і пазбаўляе гледачоў задавальнення ад іх наведвання.

❑ Хмызняковая спадніца да букавай "блузкі".

Эўрыка!

Тайна Галапагоскіх астравоў

Адразу 40 невядомых дагэтуль навуцы відаў фауны знайшлі на астравах, якія належаць Эквадору, іспанскія вучоныя.

Большасць з іх адносіцца да падатрада голажаберных малюскаў, прадстаўляюць вялікі інтарэс для біялогіі і медыцыны. Знойдзена таксама 25 сляпых разнавіднасцей, якія жывуць у пячорах. Як бачна, рана закрываць кнігу прыроды.

БМВ абходзіць канкурэнтаў

Сусветна вядомая фірма БМВ кінула "пальчатку" галоўнаму канкурэнту ў галіне аўтамабілебудавання кампаніі "Мерседэс-Бенц". Мікрааўта Z-13 — гарадская машына суперкласа.

Прынцыповае яе адрозненне ад папярэдніх мадэлей у тым, што ў большасці выпадкаў у машыне будзе знаходзіцца толькі адзін вадзіцель. Яго сядзенне размешчана па цэнтру салона. Але ёсць яшчэ два сядзенні для пасажыраў, якія знаходзяцца справа і злева ад вадзіцеля і змешчаны назад. Аб'ём рухавіка малюткі ўсяго 1,1 л, аўтаматычная перадача без ступеняў. Пры даўжыні крыху больш за 3,3 м Z-13 спажывае 4,2—5 л на 100 км, можа развіваць хуткасць да 180 кіламетраў у гадзіну.

Трымайцеся, бактэрыі!

Нетаксічныя хімічныя рэчывы, якія былі першапачаткова распрацаваны для захоўвання яек ад бактэрый, прапануюцца даследчыкамі Обернскага універсітэта ў якасці надзейнага сродку дэзінфекцыі плавальных басейнаў і жылых дамоў.

Сучасныя дэзінфіцыруючыя рэчывы выдзяляюць хлор у свабодным стане, які забівае бактэрыі, але выклікае карозію і знікае ў выніку выпарэння. Новыя рэчывы ўтрымліваюць адзін ці два атамы азоту ў пяці кольцах. Дзякуючы такім звышмоцным сувязям, гэтыя рэчывы забіваюць бактэрыі і хлор з іх не знікае нават пры высокай тэмпературы.

Спружына з сакрэтам

Праўду кажуць: усё простае — геніяльнае. Здавалася б, ужо немагчыма сканструяваць прынцыпова новую спружыну... Але ж не, знайшліся вынаходнікі!

Фірма Юніверсал (штат Фларыда) распрацавала універсальную запорнафіксуючую спружыну, дэфармацыю якой пры сцісканні можна падлічыць, а гэта забяспечвае дакладную зацяжку. Новая спружына — гэта некалькі плоскіх шайбаў, кожная з якіх мае раўнамерна размешчаныя канічныя выступы з абодвух бакоў. У залежнасці ад памераў і колькасці шайбаў спружыны могуць вырабляцца на нагрузкі ад дзесятка грамаў да соцень тон. Месца іх выкарыстання самае рознае — амартызатары, рэдуктары...

Закон и я

Раздел ведет заведующий юридическим бюро "Народной газеты" кандидат юридических наук Ричард Гаевский

Кто получает льготные пенсии?

Работники "Сельхозхимии" (Коваленко А.И. — грузчик из Вороновского района, Пухлевич О.П. — водитель из Кричевского, Золотарева Е.И. — кладовщик из Вилейского района) спрашивают: какие профессии включены в список, дающий право на пенсию на льготных условиях?

Согласно п/п "б" статьи 11 Закона Республики Беларусь "О пенсионном обеспечении" право на пенсию на льготных условиях по возрасту имеют работники, **занятые полный рабочий день на работах с вредными и тяжелыми условиями труда, по списку N 2:**

— мужчины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 12 лет 6 месяцев на указанных работах;

— женщины — по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 10 лет на указанных работах.

Список N 2 производств, работ, профессий, должностей и показателей утвержден постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 24 декабря 1992 г. N 772. В него включены следующие профессии рабочих:

1) грузчики, занятые на погрузке и разгрузке **при добыче** (обратите внимание — только при добыче) доломита, кварцита, известняка, полевого и плавикового шпата, чипса, гранита, соли и других нерудных ископаемых, содержащих вредные вещества 1-го или 2-го класса опасности, а также угля и сланца с содержанием свободного диоксида кремния от 5 процентов и выше;

2) водители погрузчика, работающие на базах по снабжению и складах по хранению пестицидов;

3) кладовщики баз снабжения и складов по хранению пестицидов.

Работники названных профессий для назначения им пенсии на льготных условиях по Списку N 2 наряду с другими необходимыми документами должны представить в отдел социального обеспечения справку о наименовании и характере выполняемой работы, выданную на основании первичных документов (имеющихся на предприятии) и по результатам аттестации рабочих мест.

Ваш приятель не прав

Здравствуй, уважаемая редакция "Народной газеты", мне очень нравится ваша газета, поэтому решил написать именно вам.

Я в октябре вернулся домой из Вооруженных Сил, в декабре устроился на работу. Работа отличная, все в порядке. Один приятель мне сказал, что прочел в военкомате вот какую вещь: "Лица, уволившиеся из рядов Вооруженных Сил и устроившиеся на работу в течение 3 месяцев, имеют право в течение первого года работы выбрать себе время для отпуска, а администрация обязана выполнить это требование.

Я очень прошу вас напечатать в одном из своих номеров, так ли это. Для меня, да и не только для меня, это очень важно.

Ваш постоянный читатель Кривицкий Андрей.

г.Гродно.

Уважаемый Андрей Кривицкий, к сожалению, должен Вас разочаровать, поскольку Ваш приятель не прав.

Согласно статье 71 КЗоТ Республики Беларусь, отпуск за первый год работы предоставляется работникам по истечении 11 месяцев непрерывной работы у данного нанимателя. Таково общее требование закона. Из этого общего требования названная статья закрепила исключение, согласно которому до истечения 11 месяцев непрерывной работы отпуск по просьбе (заявлению) работника предоставляется:

1) женщинам — перед отпуском по беременности и родам или после него;

2) работникам моложе 18 лет;

3) военнослужащим, уволенным в запас и направленным на работу в порядке организованного набора;

4) в других случаях, предусмотренных законодательством, коллективным и трудовым договорами.

Упомянутым военнослужащим отпуск предоставляется по истечении 3 месяцев работы только в том случае, если они после демобилизации из Вооруженных Сил были направлены на работу в порядке организованного набора, прибыли к месту работы и отработали установленный законом срок, т.е. 3 месяца.

О денежной компенсации за транспорт, приобретенный инвалидами

Много телефонных звонков и писем поступило в редакцию от подписчиков и читателей с просьбой рассказать, что нового принято правительством Республики Беларусь по вопросу социальной поддержки инвалидов при приобретении спецтранспорта и какими нормативными актами регулируется.

Уважаемые подписчики и читатели "Народной газеты", редакция охотно выполняет вашу просьбу.

Вопросы денежной компенсации расходов инвалидами за приобретенный транспорт и его обслуживание урегулированы постановлением Совета Министров Республики Беларусь "О социальной поддержке инвалидов при приобретении спецтранспорта и увеличении денежной компенсации расходов на бензин и транспортное обслуживание" N 288 от 5 мая 1993 г. Им предусмотрено:

— инвалидам Отечественной войны 1-й группы, которые по медицинским показаниям не имеют права на бесплатное обеспечение автомобилем "Запорожец", а также инвалидам Отечественной войны, которые по медицинским показаниям **имеют право на бесплатное получение автомобиля "Запорожец", но не получили его или купили автомобиль другой марки** без учета стоимости предназначенного им автомобиля "Запорожец", с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на транспортное обслуживание с 10000 до 74000 рублей;

— инвалидам Отечественной войны и другим инвалидам из числа военнослужащих, получивших, согласно действующему законодательству, бесплатно автомобиль "Запорожец", с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание автомобилей и мотоколясок и запасные части к ним с 5000 до 30000 рублей;

— инвалидам Отечественной войны и другим инвалидам из числа военнослужащих, которые имеют, согласно действующему законодательству, право на бесплатное получение автомобиля "Запорожец" или мотоколяски, но приобрели автомобиль другой марки с учетом стоимости автомобиля "Запорожец" с ручным управлением или мотоколяску, 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание автомобилей и мотоколясок и запасные части к ним с 5000 до 30000 рублей;

— инвалидам Отечественной войны 1-й и 2-й групп, имеющим на праве личной собственности автомобиль, **управление которым осуществляют они сами или по доверенности их родственники,** проживающие с ними в одном населенном пункте, с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание автомобилей и запасные части к ним с 5000 до 30000 рублей;

— инвалидам из числа военнослужащих, рабочих, служащих и колхозников, инвалидам с детства, получившим согласно заключению МРЭК (медико-реабилитационной экспертной комиссии) автомобиль на льготных условиях, а также родственникам (при наличии автомобиля), которые осуществляют уход за инвалидами с детства и детьми-инвалидами до 16 лет, болеющими детским церебральным параличом, которые имеют право на получение автомобиля "Запорожец" с ручным управлением на льготных условиях, с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание автомобилей и запасные части к ним с 5000 до 30000 рублей;

— инвалидам Отечественной войны и другим инвалидам из числа военнослужащих, получивших мотоколяску бесплатно, с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание мотоколясок и запасные части к ним с 2400 до 15000 рублей;

— инвалидам Отечественной войны 1-й и 2-й групп, **которые не имеют права на получение мотоколяски бесплатно, но приобрели** ее за наличный расчет, с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание мотокалясок и запасные части к ним с 2400 до 15000 рублей;

— инвалидам из числа рабочих, служащих и колхозников, а также инвалидам с детства, получившим матоколяску бесплатно или на льготных уловиях (со скидкой до 80 % ее стаимости), с 1 января 1993 г. увеличена ежегодная денежная компенсация расходов на бензин, ремонт, техническое обслуживание мотоколясок и запасные части к ним с 2400 до 15000 рублей.

Да, место работы за вами сохраняется

Я нахожусь в отпуске по уходу за ребенком до достижения им возраста трех лет.

Прошу ответить, сохраняется ли за мной место работы?

Апанасович Т.И.,

Минский район.

Частью 4 статьи 167 КЗоТ Республики Беларусь предусмотрено за время отпуска по уходу за ребенком сохранение места работы (должности).

Очевидное — невероятное

11. Почему хочется убежать из собственной кровати,

или О невидимых зонах, которые нас разрушают

(Продолжение. Начало в N 112.)

Лев ТУМАЩИК, инженер, мастер биолокации территорий и биологических объектов.

"Все, что видим мы, — видимость только одна, ибо тайная сущность вещей не видна".

Омар Хайям.

Откуда берутся плохие зоны? К сожалению, ученые не решаются пока давать ответ, ибо трудно установить причины и сложно вести наблюдения за гранью невидимого. Это как раз тот случай, когда материальный мир с его физикой, набором атомов и электронов плохо приложим для объяснений. Любой школьник поинтересуется, почему излучения, заряды, пересечения потоков такие "умные"; зачем порождают фокусированные лучи строго определенного сечения? Для чего энергетические сетки построены с чрезвычайной геометричностью и упорядоченностью, словно пчелиные соты? Но я много лет работаю с рамкой и должен сказать, что отрицательной энергетики вокруг нас полно. Церковники на этот счет судят просто: она от сатаны, а хорошая от Бога. Но тысячи людей считают это вымыслом, ибо не верят в невидимое и только потому трудно доказуемое. Рискну вызвать их насмешку, но все же скажу, что тьма так же реальна, как ночь, а сатана существует в жизни так же, как луна на небе. Просто в наше сознание почти сто лет вдалбливали: ни-че-го нет! И мы стали маловерами, научились жить бездуховно. Люди не подозревают, что когда они чертыхаются и говорят обычно "черт его знает", то призывают из пространства гнуснейших сущностей на собственную голову. И лукавый "опекун" при желании и внутренней неуравновешенности "клиента", может устроить ему "веселенькую" жизнь. Все будет валиться из рук, все планы расстраиваться, настроение беспричинно портиться. Так что мудры те, кто утро начинает с доброго настроения, с молитвы, которая заканчивается словами: "И избави нас от лукавого". Там, где ссоры, раздражение, зависть, злоба, страсть наживы, всегда живут демоны и прочие астральные сущности. В таком доме полно геопатогенных зон. Ими переполнены тюрьмы и психиатрические больницы, ведь в них скопище одержимых людей. Геопатогенными зонами грешат больницы, все рестораны, общественные туалеты, общежития, игорные дома. Секрет прост: где энергия разложения, там всегда много астральных сущностей, обладающих отрицательной энергетикой.

Некоторые люди любят, чтоб в доме все было в зеркалах. Но у зеркальной поверхности всегда минусовые, отрицательные излучения. Наши прадеды это знали и всегда занавешивали зеркала черной тканью, когда в доме лежал покойник. Потому что поток отрицательной энергии зеркала мешает выделению тонкого тела — невидимых субстанций души. В то время как ладан, наоборот, способствует этому выделению, поэтому обряд отпевания, когда горят свечи и кадило расточает запах ладана, оказывает благотворное влияние на почившего. Его душа намного быстрее освобождается от плоти.

Поэтому спешу заметить: не стесняйтесь хоронить людей по церковному обряду, этим вы облегчите их состояние. И не любуйтесь собой у зеркала часами, юные девушки. Конечно, привести себя в порядок надо, но долгое просиживание перед зеркалом "зарядит" отрицательными флюидами, переполнит сердце гордыней (ах, какая я красивая!) или унынием (господи, и создали меня некрасивую!). Правильно делают бабушки, не показывая деткам до года зеркал, оберегая таким образом слабую иммунную систему ребенка от минусового излучения.

Отрицательные излучения "караулят" нас во всем блестящем. Как ни странно, кафельная плитка гигиенична и не доставляет хлопот с ремонтом, но воздействие ее не очень здоровое. Полированная мебель, лакированная обувь, сверкающий блеском автомобиль, — все несет отрицательную энергию. Не покупайте в дом картин, в которых много черных красок или изображены сцены убийства, слез, уныния, подсвечников и статуэток в образе чертиков, детективов и книг ужасов. Они будут вас отравлять. Золотые и серебряные вещи заказывайте у талантливого и доброго ювелира. Ибо все мастера, изготавливая какую-то вещь, закладывают в нее свою энергию. Сшитое или связанное в момент раздражения, будет иметь отрицательные излучения. Вы не сможете носить эту вещь, она будет колоться, вызывать озноб, неприятные ощущения. Теперь представьте себе, какую энергию закладывают в пищу злые жены и вечно недовольные повара на службе?

Сто раз подумайте, прежде чем подпускать ребенка к телевизору. Очень часто мама занята чем-то, а малыш без конца нажимает на кнопку. Включает и выключает экран, теряя при этом здоровье. Радиационное излучение от работающего телевизора может составлять до 40 мкР/час при допустимом фоновом уровне в 15 мкР/час. Рекомендации наших ученых на сей счет общеизвестны: смотреть телевизор с расстояния не менее трех метров и не более двух часов в день. Но детей в этих правилах не удержать, да и взрослые этой установки не придерживаются, ибо ничему не верят и мало знают.

Особо следует выделить одну из самых современных групп аппаратов — компьютеры, дисплеи, игорные автоматы. С эксплуатацией их появилась и новая группа болезней, которая медиками названа компьютерофобией. В США, Канаде, Испании и Швеции изучались воздействия переменных магнитных полей дисплейных мониторов на неблагоприятное течение беременности у женщин. Оказалось, что даже при 20-часовой работе в неделю, плод развивался аномально, особенно страдал головной мозг плода. Вероятность выкидышей у женщин, работающих на компьютере, на 80 процентов выше, чем у выполняющих ту же работу без видеотерминалов.

Все больше ученых приходит к выводу, что сверхнизкие частоты, считавшиеся раньше безвредными, в попросту неизученными, могут быть причиной выкидышей и болезней.

(Продолжение следует.)

Ведай нашых!



З беларусамі можна рабіць сапраўднае кіно —

да такой высновы прыйшоў французскі бок пасля сумеснай працы над фільмам "Я — Іван, ты — Абрам"

Нядаўна на прэстыжным Канскім кінафестывалі гэтая беларуска-французская стужка рэжысёра Іаланды Заберман атрымала адзін са спецыяльных прызоў — "Маску Мадыльяні".

На прэс-канферэнцыі, праведзенай днямі з гэтай нагоды, прэзідэнт акцыянернага таварыства "ВІТТ" Валерый Мацулевіч з асаблівым задавальненнем адзначыў, што беларуская фірма (а яна, стаўшы спонсарам фільма, уклала ў яго вытворчасць больш за 60 мільёнаў рублёў) здолела ў выніку зарэкамендаваць сябе ў якасці надзейнага, энергічнага партнёра. Французы пераканаліся: нават ва ўмовах татальнага крызісу — і эканамічнага, і духоўнага, — што ахапіў абсяг былой савецкай звышдзяржавы, тут ёсць людзі і арганізацыі, якія, насуперак абставінам, імкнуцца ўратаваць сапраўднае кінамастацтва і працуюць на гэтай ніве шчыра, самаадданна, высокапрафесійна. А напачатку сумеснай працы, што і казаць, былі з французскага боку пэўныя сумненні, нават недавер... Валерый Мацулевіч з усмешкай згадаў пра эпізод, калі французы насцярожыліся пасля закупкі ім вялікай партыі драўніны для дэкарацый — маўляў, навошта адразу столькі, калі можна набываць пакрысе, па меры патрэбы?.. Можа, тут нешта нячыста? Калі ж праз колькі дзён цэны на драўніну падскочылі амаль што ўтрая — замежныя калегі імпэтна дзякавалі нябёсам за прадбачлівасць беларускага партнёра, які добра ведае, што такое наша "постперабудовачная" эканоміка...

Сёння можна з гонарам канстатаваць: беларуская фірма прасекла акно ў кінематаграфічную Еўропу. І стужка, што атрымала высокую адзнаку ў Канах, трэба спадзявацца, толькі першая ластаўка... У хуткім часе, дарэчы, фільм убачыць і беларускі глядач — пройдзе святочная прэм'ера і будзе арганізаваны пракат у шэрагу гарадоў рэспублікі.

Алесь НАВАДВОРСКІ.

❑ *Кадр з фільма "Я — Іван, ты — Абрам".*

Спорт-конфликт

Поезд ушел? Нет, догнали...

То, что произошло в Румынии с четырьмя хоккеистами минского хоккейного клуба "Тивали", можно отнести к категории чрезвычайно курьезных случаев.

Команда возвращалась домой из Болгарии, где провела последние лагерные сборы. В Бухаресте поезд София—Минск, в котором ехали хоккеисты, должен был стоять по графику сорок минут. Однако вместо положенных сорока состав уже через семь минут двинул в путь, а маленькая (!) неточность обернулась тем, что тренер клуба "Тивали" недосчитался в итоге четверых парней из команды — Эдуарда Занковца, Игоря Матушкина, Андрея Скабелки и Виктора Карачуна, которые, надеясь на педантичность таможенных работников жэдэ, решили прогуляться по вокзалу. Остались ребята в незнакомом городе в майках, трусах и тапочках да с двумя паспортами на четверых. Чтобы не томить читателя подробностями, скажу, что, проявив упорство, спортсмены добрались-таки до румыно-украинской границы, где их уже поджидала команда. С такими орлами не пропадем!

По Сеньке и шапка...

На недавнем заседании исполкома Ассоциации мини-футбола было принято одно очень спорное решение — запретить игрокам, выступающим в лигах большого футбола, участие в чемпионате Беларуси по мини-футболу.

Специалисты и спортивные журналисты резюмируют, что комплектование участников теперь будет происходить за счет игроков, не подошедших по уровню мастерства в команды большого футбола. А что это значит: ответ прост — выравниваются и искусственно принижаются и силы команд, и ранг самого чемпионата. А значит, нас ожидают скучные игры и падение интереса к забавной и интересной игре — мини-футболу.

Кто поборол кадетский корпус?

На обе лопатки были разложены юные белорусские борцы 1977-78 года рождения (иначе их называют "кадетами") известием Федерации вольной и греко-римской борьбы о том, что команда поедет на чемпионат мира в Германию неполным составом.

Точнее — вместо приглашенных пятнадцати смогут участвовать в соревнованиях только два начальника борца. Между тем как председатель федерации Александр Медведь дал "добро" на то, чтобы "кадеты" финансировали поездку самостоятельно, за счет своих организаций. Дело, казалось, в шляпе, но ответственный секретарь федерации В.Дубеневич почему-то отказался принимать эти деньги на счет. Итог известен?..

Приехали!

Ситуация, сложившаяся сегодня во многих спортивно-технических обществах республики, прямо скажем, плачевная.

К пестрому "букету" проблем с бензином, мизерной зарплатой работников ОСТО и недоукомплектованием групп, похоже, добавилось еще одно — проблема хороших руководителей.

Как подтверждение тому — конфликт в коллективе оборонно-спортивно-технического общества Ленинского района Минска, когда рядовые работники, защищая свои права, дружно и недвусмысленно указали председателю Лебедеву И.С. его "положение в обществе". Мелкий бытовой конфликт едва не вырос до вселенских масштабов (впрочем, областному руководству стал известен), однако ни при этом то, что раньше упорно скрывалось. Нежелание Лебедева прислушиваться к мнению коллектива, решать проблемы работников и курсантов, плюс активное пристрастие на работе к горячительным напиткам — вот далеко не полный список того сора, который вынесен из избы районного общества. Впрочем, точка в этом конфликте еще не поставлена, но у коллектива, судя по всему, есть решимость утихомирить ретивого начальника. А пока они ждут ответа от областного руководства...

"Заслуги" должны "вознаграждаться"

В который раз "Народная газета" возвращается к заведующему кафедры физвоспитания Белорусской политехнической академии И.П.Волкову, известного читателю по незаконному присвоению ему звания "Заслуженный тренер Беларуси".

Возможно, дело так бы и "спустили на тормозах", потому как звание в Госкомспорте аннулировали, если бы не один любопытный документ. Управление по авторским и смежным правам при Совете Министров Беларуси провело экспертное заключение учебного пособия И.П.Волкова "Подготовка спортсмена-многоборца ГТО" и установило: "При подготовке к изданию своего учебного пособия И.П.Волков нарушил требования ст.489 Гражданского кодекса Республики Беларусь, а именно: заимствовал из учебного пособия М.П.Кривоносова и М.М.Сидоренко ряд цитат и схему без указаний фамилий авторов и источника заимствования. Аналогичную, по этого издания схемы, что и при заимствовании двух схем из монографии А.А.Юрьева.

В соответствии со ст.495 Гражданского кодекса Республики Беларусь авторы, чьи произведений которых были сделаны незаконные заимствования, вправе "требовать восстановления нарушенного права (внесения соответствующих исправлений, публикаций в печати или иным способом о допущенном нарушении) либо запрещения выпуска произведения в свет или прекращения его распространения".

Оставим этот факт без комментария. Скажем лишь, что этот человек претендует на защиту докторской диссертации. Мнение на этот счет ректората академии, тактично отмолчавшегося после предыдущих публикаций о Волкове, думаю, будет интересно услышать всем.

Подготовил Алесь СИВЫЙ.

Праграма тэлеперадач

Аўторак, 29 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.25. "Блакітныя гарады". Фільм-канцэрт.
9.30. "Дзяжурная аптэка". Маст. фільм.
10.00. Геракл. Клуб аматараў культурызму.
10.20. "Палач". Маст. фільм. 1-я серыя.
11.30. "Партрэт на фоне замка", "Ахоўваецца дзяржавай". Дак. фільмы.
12.10. Фільм — дзецям. "Пятнаццацігадовы капітан".
13.30. Навіны.
13.40. "Апладысменты, апладысменты..." Маст. фільм.
14.55. "Забытыя мясціны". Дак. фільм.
15.45. [illegible]. Маст. фільм. 2-я серыя.
17.00. Сізбар-топ-10.
17.20. "Палескія вяселлі". Дак. фільм.
18.20. Дошка аб'яў.
18.30. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Бар'еры. Праблемы інваліднага спорту.
20.00. "Фокуснік". Фільм-канцэрт.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. "Дзяжурная аптэка". Маст. фільм.
22.05. Пад купалам Сусвету.
22.15. "У стылі джаз-рэтра". Фільм-канцэрт.
22.35. НІКа.
22.50. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — "Палач". Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал "Астанкіна"

11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.40. Канверсія і рынак.
15.15. "Пчала Мая".
15.40. Гутаркі з епіскапам Васіліем (Радзянка).
16.05. Пакаленне з бэзам... Д.Жураўлёў.
16.50. Тэхнадром.
17.00. Навіны.
17.25. "Крокі насустрач".
17.50. Надвор'е.
17.55. "Проста Марыя".
18.40. Насустрач Маскоўскаму кінафестывалю.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. "Азбука кахання". Маст. фільм. 7-я серыя.
21.10. Мастакі М. і Ф.Прымачэнкі.
22.05. ЦСКА — семдзесят.
23.00. Навіны.
23.25. Максіма.
23.55. Кіно да запатрабавання.

Канал "Расія"

11.00. "Па-банку-2", ці Удар у адказ". Маст. фільм (Польшча).
12.25. "Дамашні клуб".
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.25. "Опіум". Маст. фільм.
13.55. Паралелі.
14.35. Тэлебіржа.
15.30. Там-там навіны.
15.45. Тон-лабірынт.
16.15. Трансрасэфір.
17.00. Казкі для бацькоў.
17.30. Панове-таварышы.
17.45. Запрашэнне на юбілей.
18.15. "Цэны называем мы". Тэлегульня.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. "Санта-Барбара".
20.15. Тадрычасная асамблея.
20.15. Правінцыяльныя пісьмы.
22.00. Весткі.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Крымінальныя паведамленні.
22.45. На сесіі ВС Расіі.
23.00. Старыя, старыя стужкі.
23.30. Ад авангарда да нашых дзён.
0.10. Канцэрт джазавай музыкі.

Паказвае Санкт-Пецярбург

9.30. Панарама навін (Сі-эн-эн).
10.10. Сам-насам з музыкай.
11.35. "Дрэнная прыкмета". Кароткаметражны фільм.
12.10. "Кімерыйскі пустэльнік". Дак. фільм пра М.Валошына.
14.30. Факт.
14.40. Мультфільмы.
15.05. Рокс-галактыка.
15.50. Дак. фільм "Перамены".
16.45. Панарама навін (Бі-бі-сі).
17.05. Б.Пастарнак. "Доктар Жывага".
17.35. Пецярбургскі ангажэмент. Частка 1-я.
19.20. Факт.
19.45. Спорт, спорт, спорт.
20.00. "Акварыум". Практыкаванні ў каханні.
20.35. 600 секунд.
20.50. Ваш стыль.
21.00. "Мая другая мама". Маст. фільм.
21.50. Блеф-клуб.
22.25. Субкультура. Маладзёжная праграма.
23.00. "На залатым возеры". Спектакль.

Рэдакцыя "Народнай газеты" з глыбокім жалем паведамляе аб заўчаснай смерці яе былога супрацоўніка РУБІНА Івана Ільіча і выказвае спачуванне родным і блізкім нябожчыка.

Тэатры

29—30 чэрвеня
Пачатак у 19.00

ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА

29 чэрвеня — **"Травіята".**

ТЭАТР ІМЯ Я.КУПАЛЫ

30 чэрвеня — **"Нежанаты мнагажэнец".**

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, месцамі кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ў Магілёве, Віцебску — 18—20, Гродне, Гомелі — 19—21, Брэсце, Мінску — 20—22 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ноччу — 7—12, днём — 17—22 градусы цяпла.

Астранамічны каляндар — 29.06

Узыход і заход сонца: Мінск — 4.39, 21.45; Віцебск — 4.21, 21.43; Магілёў — 4.29, 21.34; Гомель — 4.36, 21.22, Гродна — 4.57, 21.58; Брэст — 5.06, 21.50.

Даўжыня дня ў Мінску — 17 гадзін 6 мінут.

Да ведама чытачоў

У адпаведнасці з падпіснымі ўмовамі за першае паўгоддзе рэдакцыя павінна была падрыхтаваць 500 газетных палос. Калі зыходзіць з чатырохпалоснага аб'ёму аднаго нумара, то з улікам сённяшняга выдадзена 506 палос. Гэта, дарэчы, без 26 палос укладышаў-дадаткаў з афіцыйнымі матэрыяламі і без 52 палос рэкламы. І ўкладышы-дадаткі, і рэкламныя выпускі Вы, шаноўныя чытачы, атрымлівалі бясплатна. Нягледзячы на вялікія цяжкасці, рэдакцыйны калектыў "Народнай газеты" стрымаў сваё слова. Можаце быць упэўнены, і ў далейшым усё будзе рабіцца ў інтарэсах чытачоў.

Зыходзячы з вышэйсказанага, паведамляем, што наступны нумар газеты выйдзе 1 ліпеня.

Рэдакцыя "Народнай газеты".

Давайце ўдакладнім

Рэдакцыя "Народнай газеты" прытрымліваецца няпісанага правіла: любая недакладнасць або памылка, нават калі яна ўкралася па тэхнічных прычынах, павінна быць выпраўлена.

А таму мы вяртаемся да суботняй публікацыі "Знакі задыяка абяцаюць...", дзе, як вы паспелі заўважыць, надрукаваны неспрыяльны дзень — 31 чэрвеня. Супрацоўніку, што рыхтаваў да друку тыднёвы гараскоп, на вочы трапіла інфармацыя агенцтва Белінфарм "31 чэрвеня, але толькі на секунду" (яна друкуецца ў сённяшнім нумары на другой старонцы), дзе па ўсіх міжнародных стандартах часу і частаты менавіта сёлета адбудзецца "цуд" і наступіць 31 чэрвеня, але толькі на адну секунду... Дарэчы, на Беларусі гэты дзень-секунда надыдзе ў 3 гадзіны раніцы паміж 30 чэрвеня і 1 ліпеня. Адсюль і ўзнікла непаразуменне паміж чытачамі, на задыякальныя знакі якіх выпаў неспрыяльны дзень 31 чэрвеня: маўляў, рэдакцыя "Народнай газеты" дапусціла недакладнасць.

І ўсё ж, калі нават гэты дзень усяго невялікае імгненне ў Сусвеце — ён існуе. Таму, калі верыць знакам задыяка, то ўсе правільна.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Рэкламнае бюро — 29-34-05, 27-33-96; факс — (0172) 27-37-63.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара. Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгінала. Рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Рэдакцыя "Народнай газеты" прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы.

Рэдакцыйныя тэлефоны: грамадская прыёмная — 29-60-86; прыёмная галоўнага рэдактара — 29-60-08; намеснікі галоўнага рэдактара — 29-69-04, 29-64-21, 27-22-16; юрыдычнае бюро — 29-69-68; карэктура — 29-62-12; стыльрэдактар — 29-64-04; мастак — 20-62-43; бухгалтэрыя — 29-60-21, 29-67-23; бізнес-бюро — 29-65-50.

Аглядальнікі па пытаннях дзейнасці: парламента рэспублікі, грамадска-палітычных арганізацый і рухаў — 29-66-04; урада рэспублікі — 29-68-12; мясцовых Саветаў — 29-61-56; дзяржаўных органаў — 29-64-78; аграрнай палітыкі — 29-60-42; экалогіі, ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай трагедыі і НТП — 20-41-82; сацыяльнай пераарыентацыі эканомікі — 20-52-65;сацыяльнай пераарыентацыі сферы абслугоўвання — 29-69-68; сацыяльнага вывучэння грамадскай думкі і аналізу пошты — 29-68-03; культуры і нацыянальнага адраджэння — 29-61-56; маралі і права — 29-69-87, 29-61-76; сацыяльнай абароны асобы — 29-69-87; аператыўных падзей, фізкультуры і спорту — 20-83-97; палітычны каментатар — 29-65-01.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Брэсце —42-49-35; у Віцебску — 5-12-12; у Гомелі — 55-81-05; у Гродне — 45-35-61; у Магілёве — 26-35-38; у Маскве — 365-16-44; у Берліне — (104930) 229-50-14.

Адрас рэдакцыі: 220010, Мінск, Дом урада.

Індэкс 63868

Выходзіць штодзённа, акрамя нядзелі і панядзелка. 250 разоў у год.

Падпісана ў друк у 19.10.

Газета аддрукавана ў друкарні выдавецтва "Беларускі Дом друку".

Спосаб друку — афсетны, фармат А-2

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ